LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 55 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Ozone Park, N. Y., 11417 Antrad., liepos (July) 13, 1965 ★ ★ ★ ★ ★ ★ METAI 54-ieji

KRISLAI

Doleris kalba ir renka
Triukšmas dėl "vieros"
Naikina "savuosius"
Kur dingo tyrinėjimas?
Iš čia Lietuvai garbė
Jungtinės Tautos bejėgės!
Angliakasių piknikas

— Rašo **A. Bimba** —

Kaip mūsų demokratijoje doleris kalba ir renka, vėl turime puikų pavyzdį Niujorko miesto varžybose už majoro postą. "Vargšas" respublikonų ir liberalų kandidatas ponas Lindsay verkia, kad jam esą riesta su lėšomis. Iki šiol jis gavęs ar surinkęs savo kampanijai tiktai $200,000, o reikėsią mažiausia pusantro milijono dolerių.

Žmonės kalba, kad gub. Rockefelleris žadėjo paaukoti du milijonus dolerių, bet Lindsay bažijasi dar negavęs nuo jo nė sudilusio nikelio.

Nemažiau milijonų išleis demokratai savo kampanijai.

Įsivaizduokite, kiek tegali pasirodyti partijos, kurių milijonieriai neremia. Pav., kaip su Komunistų partija, kurios iždas visuomet tuščias?

—:—

Johnsonai priklauso protestantiškai episkopalų sektai. Bet jų duktė Luci sugalvojo pakeisti tikėjimą ir pereiti prie katalikų. Na, ir ji buvo iš naujo pakrikštyta.

Kilo didžiausias triukšmas. Episkopalai protestuoja. Jie šaukia: **"Tai mūsų sakramentai netikę! Mes esame įžeisti."**

Triukšmas gal pasieks ir patį popiežių. Mat, Paulius nori visus krikščionis suvienyti, bet toks Lucės ir jos tėvų pasielgimas tam labai pakenks.

—:—

Daugiausia Amerikos lėktuvai bombų numeta pačiame Pietų Vietname "ant partizanų." Nušluojami ištisi kaimai, o į partizanus bombos retai tepataiko.

Vadinasi, naikiname tuos žmones, kuriuos "giname nuo komunistų"! Gal žmonija dar nebuvo mačiusi tokio karo.

—:—

Kai aną dieną reakcinis Neamerikinės Veiklos Kongresinis Komitetas paskelbė, kad jis paims nagan kuklukšklanus, mes sakėme: "Iš tų pelų nebus grūdų."

Kur dingo žadėtas tų teroristų tyrinėjimas? Ką veikia Justicijos Departamentas ir FBI?

Nieko iš niekur nebesigirdi.

—:—

Aną dieną per televizorių stebėjau reporterio pasikalbėjimą su įžymiu dailininku Benjamin Shahn. Įdomus jis žmogus — realistas ir gerokai pažangus.

Pasirodo, kad Shahną pasauliui davė mūsų senoji tėvynė Lietuva. Jis gimė Lietuvoje žydų šeimoje ir į Ameriką buvo atvežtas, kai buvo tiktai 8 metų amžiaus.

—:—

Jungtinės Tautos esančios bejėgės sustabdyti Pietų Vietnamo karą. Su jų patarimais niekas nesiskaito.

Jų sekretorius Thant skundžiasi.

Juo ilgiau karas tęsis, jis sako, tuo sunkiau bus susikalbėti ir jį baigti.

Thantas teisus. Karo plėtimas įtrauks kitas šalis į aktyvų dalyvavimą konflikte.

Visas reikalas mūsų vyriausybės rankose. Pietų Vietnamo karas virsta antruoju Korėjos karu. Jis tampa grynai amerikiečių karu prieš vietnamiečius.

—:—

Puikiai pavyko "Laisvės"

naudai ruošti piknikai Brocktone ir Eastone. Kreipiu laisviečių dėmesį į liepos 18 dieną angliakasių ruošiamą tam pačiam tikslui pikniką. Padarykime ir šitą pikniką visapusiškai sėkmigu.

Kelrodį rasite garsinimuose. Matysite, kad iš visur jį pasiekti labai lengva.

—:—

Clevelando smetoninių laikraštyje Bronys Raila dejuoja, kad 1940 metais Lietuvoje perversmas įvyko be kraujo praliejimo. Tai buvęs baisus smūgis lietuvių tautai! Smetonos pasielgimas pagal savo konstituciją buvęs nepateisinamas. Lietuvos armijos vado gen. Vitkausko atsisakymas panaudoti armiją buvęs nedovanotinas. Gerokas lietuviško kraujo praliejimas būtų buvęs didelis lietuvių tautos "laimėjimas." Dabar, girdi, galėtumėm pasauliui skųstis, kad mes buvome išprievartauti.

Tarybų Sąjunga reikalauja baigti karą Vietname

Maskva. — "Pravda" išspausdino Tarybų Sąjungos vyriausybės pakartojimą, kad karas Vietname turi baigtis. TSRS sako, kad karo baigimui Šiaurės Vietnamo respublika pateikė sąlygas ir Jungtinės Valstijos turi iš naujo jas persvarstyti. Tos sąlygos turi keturis punktus:

(1) Jungtinės Valstijos tuojau turi sulaikyti Šiaurės Vietnamo bombardavimą.

(2) Ištraukti iš Pietų Vietnamo visas JAV ir jų talkininkių militarines jėgas.

(3) Priimti 1954 metų Ženevoje valstybių padarytus susitarimus Indokinų reikalais.

(4) Šiaurės ir Pietų Vietnamų susivienijimą reikia palikti patiems vietnamiečiams įvykinti visuotinių balsavimų keliu.

Saigonas. — Nors Danange yra 8,000 Jungtinių Valstijų marininkų, bet netoli to miesto Pietų Vietnamo liaudiečiai vysto ofensyvą. Jie siekia perkirsti Pietų Vietnamą į dvi dalis.

Į Pietų Vietnamą dar atvyko 3,500 JAV marininkų. Numatoma, kad greitai vėl atvyks keli tūkstančiai. Dabar Pietų Vietname JAV turi virš 60,000 militarinių vyrų, jų tarpe 10,000 marininkų.

Kairas. — Šiaurės Vietnamo militarinių jėgų komandierius generolas Vo Nguyen Giapas turėjo pasikalbėjimą su Kairo žurnalo "Almussawar" korespondentu.

Generolas Giapas, kuris laikomas dideliu karo strategu, pareiškė: Karas Vietname baigsis, kada Jungtinės Valstijos ištrauks savo visas militarines jėgas... JAV žiauriais bombardavimais nieko neatsieks. Mes karą laimėsime, nes nei Pietų Vietnamo kareiviai, nei amerikiečiai nenori kariauti. Ypatingai labai nenori kariauti amerikiečiai, kurie yra atvežti už tūkstančių mylių nuo jų namų. Reiškia, amerikiečiai neturi už ką ten kariauti.

Paryžius. — Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius U Thantas pareiškė, kad Vietname karą galima baigti tik pasitarimų keliu.

Jis sakė, kad abidvi pusės turi padaryti nusileidimų.

23 AMERIKIEČIAI PER 1 SAVAITĘ ŽUVO

Washingtonas. — Pietų Vietname tik per vieną savaitę 23 amerikiečiai, daugumoje karininkai, neteko gyvybės. Per tą patį laiką 98 amerikiečiai buvo sužeisti ir keletas pateko į liaudiečių nelaisvę.

PER ŠVENTES ŽUVO 812 ŽMONIŲ

Chicago. — Public Safety taryba skelbia, kad per Nepriklausomybės savaitgalį žuvo 812 žmonių. Automobilių nelaimėse buvo užmušta 557, prigėre 165, kitokiose nelaimėse žuvo 84.

IŠ VISO PASAULIO

New Yorkas. — Iš New Yorko prėsko vandens Pepactono ir Neversinko rezervuarų kasdien turės išleisti po 200,000,000 galionų vandens į Deleware upę, nes jos vanduo labai nupuolė.

Maskva. — Jugoslavijos prezidentas Tito, kada čionai lankėsi, sutiko su TSRS, kad reikia geriau sutvarkyti Jungtines Tautas.

Buenos Aires. — Lotynų Amerikoje auga nepasitenkinimas prieš JAV politiką, prieš kišimąsi į Lotynų šalių vidaus reikalus.

Washingtonas. — Naujas JAV ambasadorius H. C. Lodge ir gynybos sekretorius McNamara išskrido į Pietų Vietnamą.

Berlynas. — Rytų Vokietijos liaudies vadas Ulbrichtas sako, kad Vakarų imperialistai tuščiai giriasi savo jėgomis vakariniame Berlyne.

Kairas. — Netoli Suezo kanalo susikūlė Egipto lėktuvas ir žuvo 20 karininkų.

Albany, N. Y. — Liepos 7 dieną sukako 57 metai amžiaus gubernatoriui Rockefelleriui.

Tayloris rezignavo iš ambasadoriaus

Washingtonas. — Generolas Maxwell D. Tayleris rezignavo iš JAV ambasadoriaus Pietų Vietname. Aišku, kad jo rezignacija susieina su nepavykimu jo karo planų.

Tayleris buvo vienas iš tų, kurie reikalavo bombarduoti Šiaurės Vietnamo respubliką, nes būk tas susilpnina liaudiečių jėgas Pietų Vietname. Gyvenime įvyko kas kita, liaudiečių jėgos nesusilpnėjo, Jungtinių Valstijų vardas viso pasaulio akyse nupuolė, vietoje karo pabaigos, jis dar daugiau išsiplėtė.

Prieš kiek laiko generolas Tayleris parskubėjo į Washingtoną su naujais planais, tuo kartu Saigone įvyko didelis sprogimas JAV ambasadoje. Visai neseniai Pietų Vietnamo liaudiečiai nutarė mirtimi nubausti generolą Taylerį.

Prezidentas Johnsonas jo vieton paskyrė respublikoną Henry Cabotą Lodge, kuris pirmiau buvo JAV ambasadoriumi Pietų Vietname. Suprantama, kad Johnsonas tą daro, kad padaryti Vietnamo karą bendrų demokratų ir respublikonų partijų karu, kad išvengti iš respublikonų pusės atakų būsimuose rinkimuose.

Tayleris buvo atstovas Pentagono ir kraštutinių karo plėtimo elementų. Pentagonas dabar reikalauja bombarduoti Šiaurės Vietnamo sostinę Hanojų ir industrinius centrus. Net "New York Times" redakciniame sako, kad tas vestų Jungtines Valstijas prie tiesioginio susikirtimo su Tarybų Sąjunga ir Kinija, tai yra, prie baisaus karo.

Žingsnis atidarymui durų visoms šalims į jūras

Jungtinės Tautos, N. Y.— Tris ketvirtadalius pasaulio užima didjūriai ir jūros. Vandens keliais galima pigiausiai pergabenti prekes ir pasiekti visus žemės kontinentus.

Bet per šimtmečius daugelis iš galingesnių valstybių darė ir dar daro kliūčių kitoms šalims prieiti prie jūrų. Yra ir tokių šalių, kurios šimtais mylių yra atstoje nuo jūrų. Gi susisiekimas su kitomis šalimis yra ir joms reikalingas.

Birželio 7 dieną, Jungtinių Tautų vadovybėje, susirinko 62-jų šalių atstovai aptarti: kaip atidaryti šalims kelią prie jūrų, kurios prie jų neprieina. Pasaulyje dabar yra 21 tokia valstybė.

Atstovai paruošė tam tikras taisykles, pagal kurias prie jūrų prieinančios valstybės privalo suteikti toms šalims per savo teritoriją geležinkeliais ir kanalais susisiekimą veltui prieplaukose pasistatyti prekėms sandėlius ir laisvę nuo muito.

Dabar tos taisyklės pateiktos valstybėms užgirti. Užgyrimo laikas iki pabaigai 1965 metų.

Du bilijonai dolerių lėktuvo statybai

Washingtonas. — Prezidentas Johnsonas paskyrė $140,000,000 išleisti per 11 mėnesių statybai didelio ir greito lėktuvo. Bendrai jo pastatymui bus išleista iki dviejų bilijonų dolerių.

Jis galės skristi apie 2,000 mylių per valandą. Siekiama pralenkti Tarybų Sąjungą, kuri jau turi pasistačiusi lėktuvą, galintį vežti 720 žmonių.

Lėktuvą stato penkios didžiosios kompanijos: Boeing, Lockheed Aircraft, General Electric, Pratt & Whtitney ir United Aircraft.

LĖKTUVO NELAIMĖJE ŽUVO 40 ŽMONIŲ

Vancouver, Kanada. — Susidaužė Kanados keleivinis lėktuvas apie 170 mylių nuo šio didmiesčio. Nelaimėje žuvo 40 žmonių, keleivių ir jo įgula.

Senas ir Žioplas jų troškimas

Paryžius. — Hitleris ir jo gaujos buvo apsvaigę troškimu sumušti Tarybų Sąjungą, suskaldyti beveik šimto tautų ir tautelių sąjungą į atskiras grupes ir pavergti.

Vakaruose vis dar yra šios Hitlerio teorijos pasekėjų. Jie net gatavi Kinijai atiduoti TSRS Azijos plotus, kad tik sunaikinti Tarybų Sąjungą.

Iš jų planų nebebus grūdų. Jeigu kėsintųsi juos įvykinti, susilauktų to paties, ko susilaukė Hitleris ir jo šaika.

SKOLINA VANDENĮ

New Yorkas. — New Yorko miestas po 5,000,000 galionų vandens per parą gauna iš Nassau apskrities šaltinių. Vietomis buvo nutiesta tam specialūs vamzdžiai.

Johnsonas atidžiai seka Prancūzijos politiką

Washingtonas. — "The New York Timeso" kolumnistas Max Frankelis rašo, kad prezidentas Johnsonas atidžiai seka Prancūzijos politiką. Jis supranta, kad prezidentas De Gaulle nedaro to, ko negali pasiekti. Prancūzijos prezidentas De Gaulle atsisakė įeiti į NATO komitetą, kuris paruoštų Vakarų Europos ateičiai planą.

Dabar Prancūzija parodė savo nesutikimą ne vien NATO organizacijoje, bet ir "Common Market" prekybos sąjungoje.

Nuo seniau Prancūzija užima griežtai priešingą Jungtinėms Valstijoms poziciją pietryčių Azijos reikaluose. Ji reikalauja, kad JAV ištrauktų savo militarines jėgas iš Vietnamo, kad Indokinų reikalai būtų sutvarkyta, kaip 1954 metais Ženevoje valstybės susitarė — pasitarimų keliu, nesikišant į tų valstybių vidaus ir užsienio reikalus.

Prancūzija griežtai priešinga vokiečių revanšistų planams atsteigti Vokietijos 1939 metų sienas, tai yra, atimti nuo Lenkijos jos istorinius Silezijos ir Pamario plotus, taipgi nuo TSRS Kaliningrado sritį. Prancūzija pripažįsta Lenkijos su Vokietija sieną išilgai Oderio ir Neisse upes.

Kas dėl NATO, tai Prancūzija atsisako priimti JAV agresyvią politiką. Ji jau ištraukė savo generolus iš visos eilės NATO komitetų. Pagal NATO tvarką, tai bile narys gali tą organizaciją palikti 1969 metais, pirm to už metų tą pranešus.

Prezidentas Johnsonas labiausiai rūpinasi militarine NATO sąjunga, nes Prancūzija pasitraukus, NATO, jeigu ir gyvuotų, tai netektų svarbos. Todėl JAV jau padarė militarinę sąjungą su Vakarų Vokietija, panašios sutarties sieks su Italija ir, gal, Ispanija.

Washingtonas. — Pentagonas buvo įsteigęs komitetą tyrinėti Lotynų Amerikoje galimų sukilimų sąlygas. Komitetui buvo reikalaujama $4,000,000. Bet užprotestavus eilei Lotynų Amerikos šalių Pentagonas nutarė panaikinti tą komitetą.

NAUJAS NORVEGŲ LAIVAS

Oslo. — Norvegija pasistatė naują keleivinį "Sagafjord" laivą. Jis yra 24,000 tonų įtalpos, 615 pėdų ilgio, apie 25 mylių per valandą greičio.

Yra visi patogumai. Galės vežti apie 1,000 keleivių.

DAR MAŽIAU PRĖSKO VANDENS

Philadelphia. — Pennsylvania, New Jersey ir New Yorko valstijų prėsko vandens viršininkai turėjo pasitarimą. Mat, Delaware upėje labai sumažėjo vanduo. O iš šios upės visos trys valstijos jį ima.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Londonas. — Netoli Nunenhamo susidaužė Royal Air militarinis lėktuvas ir žuvo 41 karys.

Roma. — Karštis buvo virš 100 laipsnių. Siautė perkūnijos, audra. Žuvo 21 žmogus ir apie 200 buvo sužeista.

Roma. — Dvi moterys, kurios turėjo po 105 metus amžiaus, mirė. Tai Vittorina Ravazzoni ir Giuseppina Donofrio.

Santiago, Čilė. — Iš Antarktikos praneša, kad ten koks tai daiktas greitai skraidė virš ledynų.

Hollywood, Calif. — Lėktuvo nelaimėje užsimušė filmų gaminimo lakūnas Paul Mantz.

New Delhi. — Indija ir Pakistanas ištraukia savo militarines jėgas iš Kašmyro ginčijamo ploto.

Washingtonas. — Liepos 8 d. vėl į Walter Reed Army ligoninę pasidavė senatorius E. M. Dirksenas.

Washingtonas. — Rezignavo prezidento spaudos sekretorius George E. Reedy. Jo metinė alga buvo $28,500.

Maskva. — Atvyko Indonezijos Komunistų partijos vadas Aiditas.

Tel Avivas. — Mirė Moshe Sharettas, buvęs Izraelio premjeras.

Roma. —Popiežius Povilas vyks į Jungtines Valstijas.

"L." red. Rojus Mizara išvyko į Tar. Lietuvą

Praėjusį penktadienį, liepos 9 d., SAS linijos lėktuvu į Lietuvą išskrido rašytojas "Laisvės" redaktorius Rojus Mizara ir Eva Mizarienė. Neabejojame, jog jie laikas nuo laiko parašys į "Laisvę" iš savi viešnagės Lietuvoje, o ypač iš didžiųjų iškilmių, kurios liepos 21 d. įvyks Lietuvoje ryšium su 25-osiomis tarybinės valdžios atkūrimo metinėmis.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Žmogaus sužiaurėjimo pavyzdys

KIEKVIENAS karas yra baisus. Kiekvienas karas yra žmonių žudymas. Kiekviename kare būna žmogaus sužvėrėjimo pavyzdžių. Antrajame pasauliniame kare pasaulį apstulbino nacių žvėriškumas. Buvo manyta, kad gal ateityje, žmonėms pakilus aukščiau kultūroje, net ir karuose bus vengiama brutalumo, žiaurumo. Deja, tokios viltys nepasitvirtina. Ir pavyzdį turime dabartiniame Pietų Vietnamo kare, kuris jau beveik visiškai pavirto tiktai amerikiečių karu prieš vietnamiečius.

Daug kartų buvo korespondentų rašoma, kad amerikiečiai toleruoja ir leidžia Pietų Vietnamo valdžios armijai praktikuoti negirdėtus žvėriškumus prieš nelaisvėn paimtus Vietnamo liaudiečius. Bet kaip su amerikiečiais kareiviais?

Tai svarbus ir baisus klausimas. Jį iškelia ir dalinai atsako Jack Langguth, "N. Y. Timeso" korespondentas Pietų Vietnamo sostinėje Saigone. Po antrašte "Brutalumas kyla iš abiejų pusių Pietų Vietname" jis rašo tame laikraštyje liepos 7 d.:

"Su vis didesniu Jungtinių Valstijų įsitraukimu į karą, brutalumas pradėjo pasireikšti taip pat ir tarp amerikiečių kareivių. Štai vienas amerikinio helikopter (malūnsparnio) vairuotojas sugrįžo į savo bazę be jauno karo belaisvio, jam pavesto pristatyti. Jis savo draugams pasakojo, kad jis buvo jaunuolio taip įpykdytas, jog jį išmetė iš helikopterio apie 1,000 pėdų aukštumoje".

Paprastai, kaip televizijoje ne kartą esame matę, paimti į nelaisvę liaudiečiai esti kietai surišami per rankas ir kojas. Aišku, jog to jauno vaikino nesurišę nepasodino šalia amerikiečio helikoptininko ir nepasakė: "Vežk į bazę". Jis irgi turėjo būti surištas. Ir štai, iškilus aukštai į orą, helikoptininkas jį išmeta iš lėktuvo be jokio parašiūto! Juk tai daug žiauriau, negu suvarymas kulkos į kaktą!

Bet tai ne viskas. Toliau Langguth rašo:

"Tačiau kas jaudina kai kuriuos Jungtinių Valstijų komandierius, tai ne panašūs atskiri veiksmai, bet nutarimas paskutiniais šešiais mėnesiais smarkiai bombarduoti per visą Pietų Vietnamą. 'Aš nenoriu mesti bombą ant kaimo', pasakė vienas 20 metų amžiaus Amerikos lakūnas, kuris yra padaręs net 100 tokių misijų. 'Juk tu žinai, kad tu taip pat taikai į moteris ir vaikus...' "

Tu žinai, kad taikai į moteris ir vaikus, bet taikai, bombą ant jų meti, juos naikini!

Ar yra vilties, kad tie žvėriškumai nebepasikartos, bus baigti? Ne, nėra jokios vilties. Kaip tik priešingai: juo karas ilgiau tęsis ir plėtosis, jie dažnės ir didės. Tokios nuomonės yra minėtas korespondentas.

ŽEMAITĖS KŪRINIAI LIAUDIES MENININKŲ DARBUOSE

Grupinę medžio skulptūrą "Kunigo naudą velniai gaudo" baigė drožti Vincas Stanislauskas.

Liaudies Menininkas V. Majoras sukūrė Žemaitės-švietėjos paveikslą, L. Butkus iš medžio nudrožė "Kelionę į Šidlavą," Ed. Jonušas nupiešė Žemaitės tėviškę—Bukontiškes, o H. Urbaitis sukūrė jubiliejinį ženklelį, skirtą rašytojos 120-osioms gimimo metinėms.

Nuctraukoje: liaudies menininkas V. Stanislauskas prie grupinės skulptūros "Kunigo naudą velniai gaudo."

RYJANTIS SMĖLIS

Angliškai vadinamas "quicksand". Apie ryjantį smėlį yra daug pasakų. Tikrumoje jos perdėtos, bet kur yra susidaręs "ryjantis smėlis", tai geriau nuo jo laikytis nuošaliai.

Žmogus, kuris moka, gali iš tokio smėlio "išplaukti, bet nemokantis gali jame ir nuskęsti.

APIE SLIMOKUS

Slimokų (sraigių) yra daug rūšių. Vieni iš jų didesni, kiti mažesni; vieni užsiaugina iš tam tikros medžiagos lukštą, kiti visą laiką yra pliki.

Slimokai yra nepavojingi. Jie veisiasi prie drėgnumos. Yra tautų, kurios tam tikras slimokų rūšis valgo.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

UGNINGAS ĮŽYMAUS AMERIKOS RAŠYTOJO KREIPIMASIS

Lietuvos savaitraštis "Literatūra ir Menas" (birž. 26 d.) įdėjo sekamą mums puikiai pažįstamo Amerikos rašytojo Phil Bonoskio kreipimąsi į pasaulį:

Niekas nevyksta į Vokietiją tik kaip turistas. Niekas iš jos neišvyksta v i e n su senų pilių ir idiliškų kaimų nuotraukomis. Užsieniečiui Vokietija nėra dar viena aplankyta šalis,—daugeliui ji buvo jų likimas.

Tam tikra prasme žmonija negali tikėtis pažangos, kol ji iki galo neišsiaiškino, kas buvo Vokietija ir kas ji yra dabar. Dviejų karų laikotarpiu pasaulis paklojo geriausius savo sūnus, daug savo dukterų ir net vaikų sudėjo ant kraupiojo aukuro Siaubui ir Mirčiai, toms dviems p a b a i s o m s, kurias mums personifikavo Vokietija. Čia žmogus smuko žemiausiai. Čia net didžiuosius pasaulio humanizmo balsus — Getės ir Šilerio, Bethoveno ir Bramso —balsus nutildė šaižus, niekingas Gebelso spygavimas ir isteriškas buvusio dažytojo rėkavimas. Jo SIEG HEIL, SIEG HEIL bliovė milijonai gerklių, kol užkimo mirties kriokly.

Gal Vokietijos nusikaltimas susijęs su geografine vietove? O gal istorija skaudžiai klydo, sukurdama Vokietiją? Jeigu Vokietija būtų pašalinta, jei ji pranyktų arba būtų atitverta, ar tie nusikaltimai, kurie kilo dėl jos, taip ir pradingtų iš pasaulio?

Tačiau atsakymą į š i u o s klausimus jau prieš kurį laiką sviedė šiurpios liepsnos, plėvojančios kitoje pasaulio dalyje —Vietname. Tik dabar barbarais pasirodė esą ne vokiečiai, marširuoją kaustytais batais ir kilsčiodami rankas stuobriškam saliutavimui, o mūsų pačių — amerikiečių sūnūs ir draugai. Ten nusidangino nauji žudikai... žudantys liepsnosvaidžiais, dujomis. Tik dabar ne Sieg Heil aidi, o saldutėliai postringauja vienas ar kitas buržuazinis prezidentas, savo žodžiais nužudęs ne tik daug vietnamiečių, bet pirmiausia didžių mūsų praeities žmonių — Linkolno ir Džefersono — dvasią. Demokratijos miršta tada, kai į balną įsėda tironija.

Štai kodėl antifašistinių pasaulio rašytojų suvažiavimas, įvykęs Rytų Vokietijoje šių metų gegužės 14-19 dienomis, man buvo toks įspūdingas, mane taip giliai paveikė. Čia, toje didžiausių pastarojo karo baisybių vietoje, kur žmogus puolė taip žemai, kad, atrodo, žemiau pulti nebeįmanoma, pasaulio rašytojai susirinko prabilti visu balsu. Jie susirinko pažadinti žmonių budrumą saugotis naujų pavojų, naujų katastrofų, naujų nusikaltimų, neišpasakyai siaubingesnių už mūsų patirtus, iškentėtus.

Ir neregėtų nusikaltimų vietoje buvo dar kartą patvirtinta neginčijama tiesa, kad karo baisybės nieko nepasiekia, jos neapsiriboja viena kuria žemės šalimi,—priešingai, jas ruošia savose raganų virtuvėse biržos ir atstovybės, uždari klubai ir visokie "baltieji rūmai," "dauning strytai" ir visos tos vietos, kur gyvena, lankosi ir puoselėja savo planus nauji "fiureriai," nesvarbu ar tai Bona, Vakarų Berlynas, Paryžius ar Niujorkas. Ne žmonija ruošia karą. Priešingai, karas vykdomas prieš žmoniją. Žmoija yra karo auka.

Pasaulio rašytojai — žmonijos sąžinė — susirinkę Veimare ir Berlyne, kreipėsi į pasaulį:

Praslinkus dvidešimčiai metų po brangiai kainavusios pergalės prieš hitlerinį fašizmą, mes susirinkome kupini tokio pat ryžto, kaip ir tie, kurie per rašytojų suvažiavimus 1935 metais Paryžiuje ir 1937 metais Madride, vieningai prabilo, gindami kultūrą ir taiką.

Mūsų uždavinys — vykdyti jų siekius: proto, širdies ir talento jėgomis solidariai kovoti prieš atvirą ir užmaskuotą fašizmą, prieš imperializmo agresiją ir prieš siaubingą naują grėsmę žmonijai — atominį karą.

— Mes, 52 šalių rašytojai, šiandien kreipiamės į visus r a š y t o j u s: "Išgirskite mūsų šauksmą iš Veimaro!"

Tegu šis šauksmas apskrieja žemės rutulį! Jis pakilo virš vakarykščių aukų p e l e n ų, skleisdamas viltį, jog mūsų vaikai niekad nebevirs pelenais.

Vokietiją mes radome naują — socialistinę demokratinę. Ji stovi pirmoje gretoje, saugodama pasaulio taiką. Tai mes visi patyrėme, pajutome ir supratome, keliaudami po tą šalį, tuo metu švietusią pirmaisiais naujo pavasario pumpurais. Ši naujoji Vokietija aiškiai parodo, jog ji buvo išduota ir jog jos vardu įvykdyti nusikaltimai buvo visų pirma nusikaltimai prieš pačią naciją. Nusikaltėliai neturi tautybės, neturi savo veido ir žmogiškumo. Jų tėvai ir motinos — pasaulio Birža, o jie patys — besielės tarptautinių finansų pabaisos, išp e r ė t o s bankuose ant šaltų marmurinių grindų. Pinigai buvo ir tebėra jų kūnas ir siela, jų dievas, jų religija. Vardan pinigų ir jų teikiamų privilegijų jie, kaip buvo, taip tebėra pasiruošę įstumti žmoniją pražūtin.

Tačiau dabar pasaulis juos pažįsta daug g e r i a u, negu pažinojo praeityje. Nors jie ir slėpėsi už vėliavų, už žmonių neišmanymo bei naivumo, už laisvės bei demokratijos lozungų, pasaulis išvilko juos į dienos šviesą. Jiems nutraukta kaukė. Ir jie bus sutramdyti.

Niujorkas—Berlynas—Vilnius

APIE PASAULĮ BE JOKIO DIEVO PAGALBOS

Chicagos kunigų marijonų "Draugo" redakcija sulaužė visus savo ir katalikų bažnyčios įstatymus, įdėdama Dr. Vlado Lito straipsnį "Pasaulėžiūriniai biologinės chemijos aspektai." Straipsnis tilpo liepos 3 d. Tai ilgas straipsnis, ir jame veltui i e š k o t u m kokių nors antgamtinių stebuklų. Biblinėms nesąmonėms apie pasaulio sutvėrimą per šešias dienas taip pat vietos nesiranda. Autorius neleidžia dievui pasirodyti nė su sutvėrimu žmogaus pagal savo pavidalą.

Bet lai kalba pats straipsnio autorius. Pav.: "Gyvybė yra komplikuotų cheminių reakcijų išdava. Cheminių reakcijų sustabdymas iššaukia organizmo mirtį. Bet cheminės organizmo reakcijos apima ir centrinę nervų sistemą. Centrinė nervų sistema yra dvasinių funkcijų aparatas."

O vienoje vietoje jis tiesiog sako, kad "gyvybės sutvėrimas antgamtiniu būdu lieka be eksperimentinio patikrinimo," tai yra prasimanymas, išmislas, nesąmonė.

Arba vėl "tarp žemės plutos susidarymo ir pirmosios vienacelės gyvybės pasirodymo p r a s l i n k o **bilijonas** metų." Suderink tu žmogus šitą Dr. Lito išvadą su biblijos mokymu, kad visą žemę dievas sutvėrė tiktai prieš keletą tūkstančių metų! Bilijonas metų prabėgo nuo žemės plutos susidarymo iki atsirado vienacelė gyvybė! O kiek milijonų metų turėjo praeiti, kol iš tos vienacelės gyvybės išsivystė tokie sudėtingi organizmai, kaip žmogaus organizmas!

Bet ir vėl lai autorius pasakoja:

"...Gyva sistema išsivystė iš negyvų **organinių junginių**. Šitas kelias truko daugiau kaip bilijoną metų... Gyvybės išsivystymas yra ilgas ir nuolatinis biocheminis procesas. Gyvybės sukūrimas n e g a l ė j o būti staigus aktas. Staigus gyvybės sutvėrimas vargiai gali rasti vietos tarp šitų procesų... Gyvybių išsivystymas yra n u k l e i n o rūgščių cheminio išsivystymo išdava..."

TARP JŲ SKIRTUMO LABAI MAŽA

Chicagos "Vilnis" (liepos 7 d.) vedamajame "Nedaro skirtumo" sako:

Vienas respublikonas kongresmanas labai tiksliai apibūdina mūsų dvipartinę sistemą. Jaunas vyrukas parašęs jam laišką, pareikšdamas palinkimą į amerikonišką politiką ir klausdamas patarimo, prie kurios partijos — demokratų ar respublikonų — būtų pelningiau prisidėti.

Kongresmanas atsakė: "Sūnau, nedaro skirtumo, kurią partiją pasirinkai. Rimtai apgalvok ir pasirink tą, kurioje pasirodys geriausi šansai tapti išrinktu."

O štai ir įrodymas, kad minimas kongresmanas žino, ką šnekąs:

Demokratas Alabamos senatorius John J. Sparkman ir respublikonas New Jersey senatorius Clifford P. Case abu be jokios išimties indorsavo prezidento Johnsono vedamą politiką Vietname.

Sparkman sakė: "Aš remiu mūsų griežtą nusistatymą sulaikyti agresiją Vietname. Aš pats prisidėjau suformavime šios politikos."

Gi senatorius Case net su teisybe ir faktais, "prasilenkė" sakydamas, kad ne tik dauguma Kongreso narių, bet šalies visuomenė remia prezidento poziciją Vietname.

Didelis lietuvių pasisekimas Bulgarijoje

Penkiuose B u l g a r i j o s miestuose prasidėjo tarptautinis kamerinės muzikos festivalis, kuriame Lietuvai atstovauja Lietuvos Valstybinės filharmonijos styginis kvartetas. Ridino mieste įvyko pirmasis Lietuvos muzikantų pasirodymas. Bulgarijos telegramų agentūros p r a n e š i m u, Lietuvos muzikantų koncertas turėjo didelį pasisekimą. "VN"

Į Glinkos vardo konkursą

Vilniuje, Filharmonijos koncertų salėje, įvyko kandidatų į visasąjunginį Glinkos vardo vokalistų konkursą respublikinė perklausa.

Kelialapius į Maskvą iškovojo konservatorijos studentė Nijolė Ambrozaitytė, operos solistai Juozas Čepulis ir Eduardas Kaniava. "VN"

MOKYKLOJE YRA OSVENCIMO MUZIEJUS

Osvencimas! Keturi milijonai moterų, senių ir vaikų rado savo kapą šiame baisiame pragare. Apie tai visada primins žuvusiųjų kapai, per stebuklą išlikę gyvi kaliniai, dokumentai ir knygos, muziejai. Toks muziejus neseniai buvo atidarytas ir Vilniaus 8-ojoje vidurinėje mokykloje.

Mokyklos muziejuje kol kas dar nedaug eksponatų. Stenduose nuotraukos, piešiniai, iškarpos iš laikraščių ir žurnalų, knygos, pasakojančios apie mirties stovyklos kalinių gyvenimą ir kovą. Taip, tai tik pirmieji žingsniai; mokyklos muziejus ir ateityje pasipildys įdomiais eksponatais.

Krislai iš Lietuvos

Švenčia ir džiūgauja Lietuva

Jau eina į pabaigą dainų švenčių ratas, kuris apėmė visą Lietuvą. Šių metų dainų šventės yra skirtos Tarybų Lietuvos 25-mečio sukaktuvėms atžymėti, tad atitinkamai apipavidalinamos papuošimais, dekoracijomis, plakatais, skaitmenimis "XXV" ir kitokiais simboliais, primenančiais naujosios Lietuvos amžiaus ketvirtį.

Aną sekmadienį, birželio 27 dieną, sukaktuvinės dainų šventės įvyko dešimtyje Lietuvos rajonų — Akmenės, Biržų, Molėtų, Trakų, U-mergės, Kretingos ir k. Didelė tradicinė šventė įvyko Rambyno kalne, Šilutės rajone, kur susirinko svečiai net iš 8 rajonų, o taip pat iš Baltarusijos ir Estijos, nes tai buvo tautų draugystei skirta šventė. Atvyko į Trakus ir buvusi Lietuvoje Amerikos lietuvių grupė, kurios vadovas Jonas Gasiūnas svečių vardu pasveikino šventės dalyvius.

Matydami didžiules minias žmonių, suplaukusių į šventę Trakuose, gausų dainininkų, šokėjų, muzikantų būrį, svečiai amerikiečiai kalbėjo: "Kokie tai niekšai tie dipukai ir reakcininkai, kurie pas mus skelbia, būk žmonės į tokias šventes esą varu suvaromi. O čia visur matome nuoširdų džiaugsmą, linksmus veidus, girdime gražias draugystės dainas, šokančius jaunus ir senus. Tai puiki lietuviška šventė krašte, kuris taip ilgai buvo atskirtas nuo Lietuvos."

Kitą sekmadienį, liepos 4 d., įvyks dar kelios paskutinės dainų šventės rajonuose. Jų tarpe bus Žemaičių festivalis prie Platelių ežero, į kurį suvažiuos žmonės iš visos Žemaitijos. O paskui — liepos 17-18 įvyks didžiosios sukaktuvių iškilmės Lietuvos sostinėje Vilniuje.

Apie Alės Rūtos romaną

Antanas Miškinis parašė Alės Rūtos (Nakaitės-Arbienės) r o m a n o "Kelias į kairę" recenziją, kuri tilpo "Tėvynės Balse." Recenzentas nagrinėja Amerikoje gyvenančios autorės romaną ir pripažįsta jame pasireiškiantį įdomų vaizdavimo būdą. Nors recenzentas ir mato kai kuriuos trūkumus, bet visumoje esą romanas skaitosi gerai ir daug ką atskleidžia iš lietuvių gyvenimo Amerikoje.

Plinta saviveikla Vilniuje

Kaip ir visoje Lietuvoje, didėja saviveiklininkų eilės ir sostinėje Vilniuje. Prieš dvejus metus—1963 metais —Vilniuje saviveiklos dalyvių buvo 25 tūkstančiai žmonių, o dabar įvairių šakų meninėje saviveikloje dalyvauja daugiau kaip 30 tūkstančių žmonių. Jau nekalbant apie aukšto lygio saviveiklos ansamblius, veikiančius Vilniaus universitete ir kitose aukštosiose mokyklose, Vilnius turi stiprius darbininkų ir tarnautojų saviveiklos kolektyvus. Ypač pasižymi Liaudies Ūkio Tarybos "Aido" vyrų ir moterų chorai, o taip pat geležinkeliečių v y r ų c h o r a s "Varpas," kuris birželio mėnesį gastroliavo Vokietijos Demokratinėje Respublikoje, gražiai atstovaudamas lietuviškai dainai.

Lietuvoje statomi laivai užsieniui

Klaipėdoje Baltijos laivų statybos įmonės atlieka ir vieną užsakymą užsieniui. Šį kartą laivų statytojai pastatė didelį žvejybos traulerį-šaldytuvą Graikijai. Tokio tipo laivas parduodamas kapitalistinei valstybei pirmą kartą.

Šiomis dienomis į Klaipėdą atvyko graikų įgula perimti tą traulerį, pavadintą "Reja." Tokio tipo žvejybos laivų Graikija neturėjo, todėl į pirmąjį reisą graikus lydės prityrę klaipėdiečiai žvejai. Graikus a p m o k y s Socialistinio Darbo Didvyris kapitonas V. Michaska ir vyresnysis žuvies gavybos meistras Socialistinio Darbo Didvyris J. Barusevičius bei kiti.

Graikų kapitonas Apros Vulomanos liko patenkintas laivu, padėkojo klaipėdiečiams laivų statytojams už aukštą apdailos darbų kokybę. Artimiausiu laiku laivas "Reja" išplauks į pirmąjį reisą prie A f r i k o s krantų.

Mokinių sąskrydis Vilniuje

Šiuo metu Vilnių užplūdo apie 4,000 mokinių iš visos Lietuvos. Tai geriausieji Lietuvos mokyklų sportininkai, atvykę į respublikinį sąskrydį, kurį organizavo Švietimo ministerija kartu su respublikine sporto organizacijų Taryba. Devintame kilometre už Vilniaus, Nemenčinės linkui, išaugo ištisas palapinių miestas. Tai s ą s k r y d ž i o turistinė bazė, kurioje verda gražus jaunatviškas gyvenimas. Iš čia jaunimas vyksta į varžytynes įvairiuose stadijonuose, į turistines keliones, čia vyksta varžybos dėl geriausio dainų atlikimo, dėl geriausio palapinės aplinkos p a p u o š i m o. Be soprtinių varžybų, mokyklinis jaunimas aplanko istorines senojo ir naujojo Vilniaus vietas, muziejus, susitinka su revoliucinių ir karo kovų veteranais, apžiūri pramonės įmones, spaustuves. Vakar sąskrydžio dalyviai nuvyko į brolių kapus, pagerbė žuvusius už Tarybų Lietuvos laisvę, už lietuvių tautos g y v y b ę. Šiandien "Žalgirio" stadijone įvyks visų sąskrydžio dalyvių paradas ir oficialus sąskrydžio atidarymas. Sąskrydis tęsis ligi liepos 3 d.

J. Paliukonis

Vilnius, 1965—VI—30

IR VĖL NUSIGANDO

Washingtonas. — Generolas T. D. White, JAV karo orlaivyno viršininkas, sako, kad Tarybų Sąjunga vėl pralenkus JAV techniką parodydama Prancūzijoje lėktuvą, kuris gali vežti 720 žmonių.

Jis soko, kad Tarybų Sąjunga tokius lėktuvus galėtų pavartoti permetimui savo armijos dalinių į priešo užnugarį

Lietuvos pramonės geografija

"Gintaro kraštas," "Mėlynų ežerų kraštas," "Beržų svyruoklių šalelė,"—taip lietuviai su meile vadino savo respubliką.

Gintarinė Lietuva liko. Kaip ir anksčiau, giliuose ežeruose atsispindi dangaus žydrynė. Tačiau berželiai tartum palinksmėjo, išsitiesė, lygiuodamiesi į grakščius elektros perdavimo linijų stiebus, žengiančius nuo Lietuvos energetikos širdies į tolimiausius respublikos kampelius.

Nemuno krašto energetikos širdis — tai Lietuvos šiluminė elektrinė. Dar nepasiekusi net pusės savo galingumo, ji viena gamina elektros šešis kartus daugiau, negu jos duodavo prieš ketvirtį amžiaus visos Lietuvos elektrinės. Iš pastaraisiais metais respublikos žemėlapyje atsiradusio energetikų miesto—Elektrėnų — teka gaivinanti srovė į dešimtis senų ir naujų pramonės centrų, šimtus įmonių, į visus kolūkius ir tarybinius ūkius.

Tad Tarybų Lietuvos 25-mečio išvakarėse kartu su Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Pirmininko pirmuoju pavaduotoju Ksaveru Kairiu mintyse pakeliaukime išilgai aukštos įtampos elektros linijų...

Klausimas: Draugas Pirmininko pavaduotojau, kaip pasikeitė Tarybų Lietuvos pramonės geografija?

Atsakymas: Liepos 21-ąją Lietuva pažymi Tarybų valdžios atkūrimo 25-ąsias metines. Per ketvirtį amžiaus ji nuėjo didžiulį kelią nuo atsilikimo į pažangą.

Kaip žinoma, nacionalistinei buržuazijai viešpataujant Lietuvoje, jos ekonomika, finansinės ir diplomatinės priklausomybės supančiota, turėjo žengti Vakarų monopolijų primestu keliu. Stambesnės įmonės priklausė šioms monopolijoms, o visa likusi pramonė — tai buvo smulkios, pusiauamatininkiškos įmonės. Šalies gamtos ištekliai beveik visiškai nebuvo naudojami, bedarbių skaičius kiekvieneriais metais augo.

Tarybų valdžios atkūrimas ir Lietuvos įstojimas į Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungą buvo didis istorinis įvykis lietuvių tautos gyvenime: išlaisvino ją nuo priespaudos ir skurdo, atskleidė plačias galimybes materialinėms bei dvasinėms jėgoms suklestėti.

Lietuva, buvusi Vaakrų Europos agrariniu priedėliu, tapo pažangia kolūkine-industrine respublika. Šiuos didžiulius pakitimus labai ryškiai apibūdina ir naujoji mūsų krašto pramonės geografija.

Stambiais Lietuvos pramonės centrais dar neseniai faktiškai buvo tik Vilnius ir Kaunas. Pokario metais jų skaičių papildė Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys ir eilė kitų miestų. Pramonės įmonės auga rajonų centruose, kurių vystymasis numatytas respublikos gamybinių jėgų išdėstymo schemoje.

Respublikos šiaurės vakaruose buvo surasti dideli labai gerų klinčių klodai. Čia išaugo galingos įmonės — Akmenės cemento gamykla ir statybinių medžiagų kombinatas. Iškilo Naujosios Akmenės miestas, kuris tapo stambiausiu statybinių medžiagų gamybos centru respublikoje. Jo įmonės aprūpina daugelį Tarybų Sąjungos statybų cementu, asbesto-cemento vamzdžiais, šiferiu bei kitais dirbiniais.

Pramonės centru tapo Panevėžys. Netoli šio miesto surasta stambi puikaus kvarco smėlio gamtovietė. Pusantro-dukartus išaugo per kelerius metus Kėdainių ir Jonavos rajonų centrų gyventojų skaičius. Šiuose miestuose atsirado Lietuvos didžiosios chemijos pirmagimiai — chemijos kombinatas ir azotinių trąšų gamykla. Šios įmonės tiekia Tarybų šalies pramonei sieros rūgštį, aliuminio fluoridą, o žemės ūkiui — paprastą ir granuliuotą superfosfatą, amoniako vandenį.

Klausimas: Kas būdinga naujajai Lietuvos pramonės struktūrai?

Atsakymas: Buržuazijai valdant kraštą, mūsų respublikos pramonė daugiausiai perdirbinėjo žemės ūkio žaliavą. Tarybų valdžios metais ypač sparčiai vystėsi gamybos priemonių gamyba. Vien nuo septynmečio pradžios (1959 metų) bendrosios produkciojs gamyba šiose pramonės šakose padidėjo daugiau kaip dvigubai.

Prieš dešimt su viršum metų Lietuvoje imta statyti laivus. Tuomet Baltijos laivų statykla Klaipėdoje pradėjo išleisti velkamas baržas. Dabar jūras bei vandenynus skrodžia dideli refrižeratoriniai žvejybos traleriai, kuriuos stato ši įmonė. Čia taip pat statomi plaukiojantys dokai, kuriuose visoje eilėje užsienio šalių remontuojami laivai, neiškeliant jų į krantą.

Žymiai padidino produkcijos išleidimą mašinų bei prietaisų gamybos įmonės. Jų lyginamasis svoris respublikos industrijoje sudaro beveik trečdalį. Daugiau kaip penkeriopai išaugo elektrotechnikos pramonė ir staklių gamyba. Naujai sukurta elektronikos pramonė.

Dabar Lietuva, kuri dar neseniai turėdavo įvežti paprasčiausius įrengimus, užima ketvirtą vietą Tarybų Sąjungoje pagal metalo pjovimo setaklių gamybą. Ji gamina sudėtingą skaičiavimo techniką, suvirinimo agregatus, televizorius, radijo aparatus, labai tikslius matavimo prietaisus bei kitus dirbinius, prilygstančius geriausiems šiuolaikinės technikos pavyzdžiams.

Smarkiai pasikeitė lengvoji bei maisto pramonė. Trikotažo ir avalynės fabrikuose plačiai diegiama automatika, žymiai didėja mėsos, pieno ir konservų pramonės galingumai. Kaune statoma dirbtinio pluošto gamykla, kuri aprūpins diacetatu bei triacetatu viso Pabaltijo ir Baltarusijos tekstilės įmones.

Klausimas: Kokios yra Lietuvos pramonės artimiausios perspektyvos?

Atsakymas: Dabar respublikos pramonė per tris savaites gamina daugiau produkcijos, negu buvo išleista per visus 1939-uosius — paskutiniuosius buržuazijos valdymo metus. Per ateinantį penkmetį — 1966-1970 metais — numatoma dar 1.8 karto padidinti pramonės produkcijos išleidimą. Daugiau kaip 4 kartus išaugs chemijos pramonė, du su viršum karto — energetika bei mašinų gamyba.

Iki Tarybų Lietuvos 25-ųjų metinių Lietuvos šiluminėje elektrinėje bus paleistas ketvirtasis 150,000 kilovatų galingumo turbininis agregatas. Kėdainių chemijos kombinate ir Jonavos azotinių trąšų gamykloje išaugs azoto, fosforo ir azoto-magnio trąšų gamybos kompleksai. Čia taip pat bus gaminami pusfabrikačiai plastmasėms, lakams bei dažams. Lietuvos chemijos pramonės geografiją išplės tuo tarpu dar nedidelis miestas prie Nemuno — Jurbarkas, kur išaugs galinga naftos perdirbimo gamykla.

Stambiu tekstilės pramonės centru taps Dainavos sostinė — Alytus. Čia pradėtas statyti medvilnės kombinatas, kuris gamins tiek produkcijos, kiek jos dabar išleidžia visa Lietuvos tekstilės pramonė.

Toks galingas Lietuvos pramonės vystymasis nebūtų įmanomas be nuolatinės broliškos visų Tarybų Sąjungos tautų pagalbos. Antai, šimtai šalies įmonių padeda statyti Lietuvos šiluminę elektrinę, apytikriai tiek pat — Kauno dirbtinio pluošto gamyklą.

Ypač daug Lietuvai padeda Rusijos Federacija. Pirmaisiais pokario metais, patys patirdami didelius sunkumus, Rusijos darbininkai padėjo Tarybų Lietuvai atkurti karo nualintą liaudies ūkį. Ši pagalba virto tvirtu ekonominiu bendradarbiavimu. Rusijos Federacija tiekia Lietuvai daug juodųjų bei spalvotųjų metalų, galingas turbinas ir presus, metalo vamzdžius bei automatiką, automobilius.

Vaalcuotą plieną, elektros variklius, technologinius įrengimus lengvajai, maisto, popieriaus, chemijos pramonei siunčia Ukraina, sunkvežimius, puslaidininkių dirbinius, kabelius, medieną — Baltarusija, įvairius keliamuosius kranus — Gruzija, daug rūšių technologinių įrengimų —Azerbaidžanas ir Armėnija, medvilnę, kailių bei odų žaliavą, o taip pat įvairias mašinas bei įrankius — Uzbekistanas, Kirgizija, Tadžikistanas, Turkmėnija. Už didelę pagalbą lietuviai dėkingi latviams bei estams, kazachams ir moldavams. Mūsų respublika savo ruožtu siunčia produkciją į visus Tarybų Sąjungos ekonominius rajonus.

Kupina jėgų, žengia Tarybų Lietuva draugiškoje tautų-sesių šeimoje į savo šlovingąjį 25-metį. Nemuno krašto darbo žmonės kovoja už tai, kad respublikos įnašas į bendrąjį tarybinių tautų darbą kasdien didėtų.

E. Vaserdamas
K. Liandzbergas

Vilnius

Bona. — Jungtinės Valstijos sumažino savo prieštaravimus prekybai su Rytine Vokietija.

Važiuokime pas širdingus mainierius!

Mūsų judėjimas, dėl tam tikrų priežasčių, lietuvių mainierių tarpe per tūlą laiką buvo lyg ir sušlubavęs. Bet keleriais pastaraisiais metais padėtis pasikeitė. Už tai juos galima pasveikinti ir palinkėti jiems energijos ir ištvermės, kad jie darbuotųsi ir ateity. Iniciatyvos ir sumanumo jiems netrūksta. Svarbu, kad vyrai dirba ne vieni. Jiems nepasiduoda draugės moterys. Jos pagamina tinkamus skoningus valgius, kuriais visi patenkinti.

Mainierių piknikas jau čia pat. Jis įvyksta sekmadienį, liepos 18 dieną. Mūsų sąžinė mums visiems turi padiktuoti, kad mes visi turime paremti šį lietuvių mainierių pikniką ir jame dalyvauti. Dalyvaudami mes paremsime mūsų spaudą ir nesuvilsime rengėjų, kurie surengimui pikniko turi įdėti daug darbo ir rūpesčio.

Piknike susitiksime senų kovotojų ir darbuotojų.

Kelio tolis neturi sutrukdyti mus nuo dalyvavimo piknike. Mums patiems, kad pasiekti pikniko vietą, yra 200 mylių į vieną pusę. Bet tai tik menkniekis tokia kelionė. Gerais keliais gamtiniame grožyje padaryti tokią kelionę — tai tik džiugus pasitenkinimas.

Liepos 18 dieną trupučiuką išsijudinkime ir pagalvokime, kad tai yra garbinga Pennsylvanijos lietuvių mainierių diena, ir jie širdingai kviečia mus pas juos atsilankyti. Pikniko vieta gamtiškai graži, tarp medžių ir žalumynų. Žinome, kad kiekviena sueiga, kiekvienas susitikimas su draugais ir draugėmis — tai gyvenimo eleksyras. Todėl tą dieną būkime entuziastai ir, kieno sveikata leidžia, — dui į lietuvių mainierių pikniką!

J. A. Bekampis

Lietuvis rašytojas ir jūrininkas

Kai kas iš **Algimanto Čekuolio** draugų vadina jį jūros vilku. Ir jie teisūs. Alg. Čekuolis išraižė beveik visus didžiuosius mūsų planetos vandenis. Knygų mėgėjų lentyną puošia ne viena jo knyga apie tolimas jūras, apie įdomų ir sunkų jūrininkų gyvenimą. Prieš kurį laiką greta seniau išėjusių šio autoriaus knygų "Per tris vandenynus," "Perkūnas netrenkia į laivą" ir kitų pasistatėme naują — jau perskaitytą ar numatytą perskaityti **"Noriu grįžti į Kubą."**

Vien žvilgterėjęs į žydrą, kaip jūros toliai viršelį (dailininkas B. Leonavičius), numanai, kad ir ši knyga apie jūrą.

Pirmiausia, kaip yra įpratę visi smalsūs ir nenekantrūs skaitytojai, peržiūri iliustracijas. Knygoje jų gausu. Tai paties autoriaus darytos nuotraukos laivuose, Afrikoje, Kuboje.

Nuotraukos pirmiausia reprezentuoja knygą. Jos turi sužadinti skaitytojų norą daugiau sužinoti iš paties kūrinio. Antra fotonuotraukų funkcija, mano manymu, yra papildyti patį tekstą, jį pailiustruoti. Abi šias funkcijas knygoje "Noriu grįžti į Kubą" spausdinamos fotografijos kuo puikiausiai atlieka. Tokią išvadą padarai jau perskaitęs knygą.

Man atrodo, kad abi šios knygos dalys — ir "Dvi rožės jūrininkams," ir "Noriu grįžti į Kubą"—galima pavadinti menininiais kelionių reportažais, nors nei literatūros, nei žurnalistikos teorijoje toks žanras ir neminimas. Bet tai nesvarbu. Kiekiveno rašytojo uždavinys — praturtinti literatūrą savu žodžiu, nauju ir įdomiu. Ir šita uždavinį Alg. Čekuolis puikiai atlieka.

Ne vienas berniukas dar mokyklos suole svajojo apie tolimas keliones, pilnas nuotykių ir romantikos. Alg. Čekuolis nesistengia sukurti dirbtiną romantiškumo atmosferą. Žinoma, knygoje yra ta išsvajota romantika, bet ne limonadinė, o rūsti ir atšiauri. Ne apie ją galvoja ir plaukiojančių bazių ekipažas, kai siaučia audra, kai tralas įkyriai iškyla į paviršių tik su keliom žuvelėm, kai aplink pulkai ryklių, tykojančių grobį, kai triumuose reikia tampyti sunkias žuvų prikrautas dėžes.

Verti puslapį po puslapio ir supranti — tam, kad tu patenkintas valgytum prie savo stalo silkę, reikalingas sunkus ir varginantis darbas, kurio neišmatuosi jokiais prietaisais, apie kurį žino tik patys jūrininkai ir žvejai. O dabar, perskaitęs Alg. Čekuolio knygą, žinai ir tu.. Ir gimsta giliai širdyje nepaprasta pagarba tiems žmonėms, užgrūdintiems uraganuose, vėtrose, sūriame jūros vandenyje, dundančiame mašinų skyriaus būgne, — sunkiame, bet garbingame darbe. Už triūsą reikėtų jiems įteikti ne tik dvi rožes, bet ištisą puokštę...

Dirbant su tarybiniais žvejais Ramiajame vandenyne, kur buvo žvejojama Kubai, Alg. Čekuoliui nusišypsojo laimė — kaip vienintelis tarybinis jūrininkas, mokąs ispanų kalbą, jis buvo pakviestas į krantą dirbti mūsų šalies atstovybėje Kuboje vertėju.

Manau, nėra reikalo aiškinti, kodėl milijonai žmonių taip akylai seka visus įvykius Laisvės saloje, kodėl kiekvienas iš ten grįžusio žmogaus žodis yra gaudyte gaudomas. Alg. Čekuolis nekartoja tų faktų, kuriuos žinome iš spaudos ir radijo. Gyvais, jaudinančiais, ryškiais strichais jis atkuria ištisą galeriją įvairiausių žmonių paveikslų, įdomias Kubos kasdienybes. Čia ir mūsų tarybiniai specialistai, ir užsienio korespondentai, "objektyviai" informuoją savo agentūras apie padėtį Kuboje, ir patys kubiečiai — temperamentingi, atsidavę revoliucijai žmonės. "Tu neklausk, kaip mes gyvenam. Tu paklausk, kuo mes gyvenam!" sako Havanos autobuso konduktorius Marijus Suaresas. Atrodo, kad tuos pačius žodžius galėtų pakartoti kiekvienas revoliucinės Kuobs patriotas...

Knyga parašyta paprasta, lakoniška, nuotaikinga kalba, nuo pirmos iki paskutinės eilutės persunkta paties autoriaus pasaulėjauta ir pasaulėžiūra.

"Rašau tik apie tai, ką pats mačiau," — pažymi knygos viduje autorius. Ir skaitytojas tiki juo, nes kiekvienas knygos vaizdas yra permąstyta ir įprasminta šių dienų gyvenimo tiesa.

H. Kobeckaitė

Lietuvių protėviai ir gintaras

Baltijos jūros bangos išmeta į krantą didesnių ir mažesnių gintaro gabalėlių. Žmonės juos renka ir daro iš jų papuošalus. Gintariniai papuošalai labai branginami.

Senovės lietuviai nežinojo, iš ko ir kaip susidarė gintaras. Apie jo atsiradimą jie sekė pasakas. Vienoje pasakoje sakoma, jog Baltijos jūros dugne, gintarinėje pilyje, gyvenusi deivė Jūratė. Ji pamilusi žmogų—gražuolį Kastyti ir pasikvietusi jį į savo pilį. Apie tai sužinojęs Perkūnas, visų deivių tėvas, ir labai supykęs. Žaibu jis sugriovęs gintarinę pilį, nutrenkęs Kastytį, o Jūratę prikalęs prie sugriautos pilies sienos. Ji prikalta ir dabar tebeverkianti, o Baltijos bangų išplaunamas gintaras — tai pilies griuvėsių skeveldros ir Jūratės ašaros.

Iš tikrųjų gintaras susidarė ne iš povandeninės pilies sienų ir ne iš deivės ašarų. Seniai, labai seniai toje vietoje, kur dabar yra Lietuva ir Baltijos jūra, buvo sausuma, apaugusi spygloiuočiais medžiais. Prieš kelis šimtus tūkstančių metų čia atslinko iš Šiaurės ledynai. Slinkdami jie išvertė medžius ir apklojo juos storu ledų sluoksniu. Ledams ištirpus, vanduo apsėmė didžiulius žemės plotus. Atsirado Baltijos jūra. Medžiai vandenyje supuvo ir pavirto dumblu, o iš jų sakų susidarė gintaras.

Žmonės Lietuvoje tuomet dar negyveno, nes čia buvo labai šalta, pūtė žvarbūs šiaurės vėjai. Neaugo nė miškai. Žemės paviršių dengė krūmai, žolės ir samanos. Tuo laiku Lietuvoje veisėsi tankiais plaukais apžėlę raganosiai ir mamutai.

Ilgainiui oras atšilo, ir susidarė palankios sąlygos žmonėms apsigyventi. Žmonės į Lietuvą atklajojo iš pietų. Jie priėjo jūrą ir apsistojo. Tie žmonės buvo lietuvių protėviai. Nuo jų apsigyvenimo Pabaltijyje praslinko jau vienuolika tūkstančių metų. Skaityti ir rašyti jie nemokėjo. Rašytų žinių apie save nepaliko. Apie jų gyvenimą mes sužinome tik iš žemėje randamų akmeninių arba metalinių įrankių, ginklų ir papuošalų.

Kai kurie papuošalai jau tada buvo padirbti iš gintaro. Lietuvių protėviai ne tik puošėsi gintaru, bet ir mainydavo jį į kitų kraštų dirbinius. Lietuvos gintarą pirkliai nugabendavo net į Vidužemio jūros pakrantes. Ten tuo metu jau buvo raštingų ir mokytų žmonių. Jie domėjosi gintaro platintojais ir pavadino juos aisčiais. 98 metais romėnų rašytojas Tacitas pirmas aprašė aisčių gyvenimą ir papročius. Vėliau aprašymai gausėjo. Iš jų mes kai ką sužinome apie savo protėvius. Toms žinioms atsirasti, kaip matome, padėjo gintaras.

J. Jurginis

IŠ LAIŠKŲ

Vienas veikėjas neseniai gavo iš Lietuvos rašytojo A. Venclovos laišką. Manome, kad jis bus įdomus ir kitiems "Laisvės" skaitytojams, ne tik adresatui, todėl kai ką iš jo čia ir paduodame. Be kita ko jis rašo:

Džiaugiuos, kad iš Lietuvos gaunate nemaža knygų. Jos rodo mūsų pastangas keliant savo tautos kultūrą. Nors šiuo metu Lietuvoje 250 tūkstančių televizijos priimtuvų, nors visi naudojasi radiju ir skaito laikraščius, bet ir knyga pas mus —pirmojo būtinumo dalykas. Štai dėl ko į knygą atkreiptas toks didelis dėmesys. S. Smirnovo "Bresto tvirtovė," berods, lietuvių kalba neišleista, — jeigu tik pamatysiu ją išleistą, tuoi išsiųsiu Jums.

Vilnius ruošiasi sutikti svečius. Mums neatrodo, kad priimti svečius būtų jau taip sunku. Neskaitant jau esančių Vilniuje viešbučių, kaip tik baigtas statyti dar vienas su didžiuliu restoranu ir 300 vietų. Manome, kad nebus sutrikimų nei su maistu. Aš pats šiomis dienomis išvykstu į Palangą pailsėti (paskutiniu laiku rašiau atsiminimus iš 1940 m. ir kitus dalykus ir jaučiuos gan smarkiai pavargęs), bet jubiliejinėms iškilmėms tikiuos atvykti į Vilnių. O čia iš tikrųjų bus ko pasižiūrėti: dainų šventė, įvairiausios parodos, be to, ir su mūsų svečiais susitikti bus labai malonu.

Šiomis dienomis Vilniuje vyksta vadinamasis "Poezijos pavasaris," kuriame dalyvauja daugelis poetų. Aš nedalyvauju, nes, kai jis prasidėjo, buvau užimtas teatrų festivalyje: visi respublikos teatrai rodė naujausius savo spektaklius, skirtus jubiliejui. Panevėžio teatras, kuriame vadovauja labai talentingas režisierius J. Miltinis, rodė mano romano "Gimimo diena" inscenizaciją. Labai įdomu buvo žmones, kuriuos sukūrė mano fantaziją, pamatyti dabar gyvenančius scenoje.

Pavasaris pas mus šaltas. Tik paskutinėmis dienomis oras atšilo, bet nežinia, ar jau visam laikui. O norisi geresnio oro, nes jeigu šalta, mažas maloumas ir pajūryje.

Jūsų
A. Venclova

PREZIDENTO ŽUDIKUS BAUS MIRTIMI

Washingtonas. — JAV Atstovų butas priėmė bilių, kad prezidento ir vicepreziden to užmušėjus baustų mirtimi. Bilius pasiųstas į Senatą. Aišku, kad jis ir ten bus priimtas.

MŪSŲ KAUNAS -- STUDENTŲ MIESTAS

Kaunas dažnai vadinamas "industriniu" "kultūriniu," "moksliniu" miestu. Prie šių trijų nuolatinių epitetų paprastai priduriamas dar vienas — "studentiškasis."

Miestas gražuolis, išsidėstęs gražiose didžiausių Lietuvos upių — Nemuno ir Neries pakrantėse, taip pat yra stambiausias respublikos centras, kuriame ruošiami nacionaliniai aukščiausiosios kvalifikacijos kadrai. Kaunas "monopolizavo" inžinierių, agronomų, zootechnikų, veterinarijos darbuotojų, gydytojų ruošimą. Kas dešimtas miesto gyventojas — studentas. Kauno aukštosiose mokyklose galima įgyti bet kurią iš 100 industrijos, žemės ūkio, medicinos, pedagogikos specialybių.

Studentai jau senlaĩ tapo miesto šeimininkais. Jie aktyviai dalyvauja miesto valdyme — nemaža studentų yra vietos tarybų deputatai, liaudies draugovininkai, visuomeniniai autoinspektoriai, liaudies tarėjai.

Laboratorijose ir katedrose studentai gvildena problemas, kurios turi didelę reikšmę liaudies ūkiui. Vien tik visuomeninis studentų projektavimo - konstravimo biuras prie Kauno politechnikos instituto plečia 110 respublikos kolūkių ir tarybinių ūkių vidinius elektros tinklus. Šis biuras suprojektavo 22 mokyklas, 10 ligoninių, 14 valgyklų ir kavinių, paruošęs šiems pastatams taip pat ir techninę dokumentaciją.

Aplink Kauną statomi ištisi studentų miesteliai. Kairiajame Nemuno krante baigta statyti Lietuvos žemės ūkio akademijos mokymo centro pirmoji eilė su daugybe korpusų, technikos paviljonais, bendrabučiais, ištisais namų kvartalais profesoriams, dėstytojams ir mokomojo ūkio darbininkams. Šiomis dienomis pirmuose mokymo pastatuose įsikūrė Politechnikos instituto studentai. Jų akademinis miestelis bus dar didesnis — jis užims 65 hektarų plotą. Didžiulę dalį statybos darbų atlieka studentai vasaros atostogų metu.

Šių metų vasarą Tarybų Lietuva mini savo 25-metį. Puikią dovaną šventei ruošia studentų miestas—Kaunas. Vien tik šiemet miesto aukštosios mokyklos išleis specialistų trigubai daugiau, negu buržuazinė Lietuva buvo išleidusi per 20 metų.

Nuotraukoje: Kauno aukštųjų mokyklų studentų grupė miesto apylinkėse.

Nuotraukoje: Lietuvos žemės ūkio akademijos studentų miestelis.

Nuotraukoje: užsienio studentai — Kauno svečiai. Potstdamo (VDR) aukštosios pedagoginės mokyklos studentai kartu su savo kauniškiais kolegomis.

Nuotraukoje: štai jie—būsimieji 55 specialybių inžinieriai, kuriuos ruošia Kauno Politechnikos institutas.

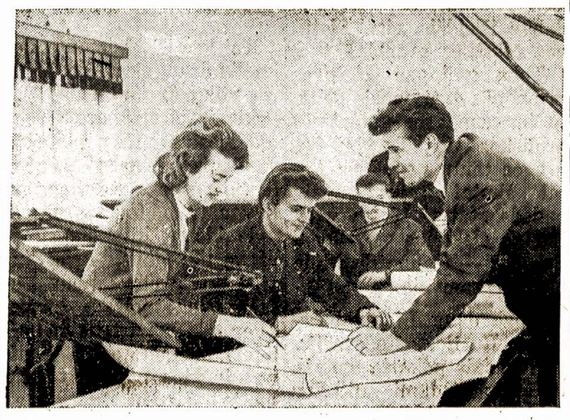

Nuotraukoje: studentų projektavimo biuras prie Politechnikos instituto. Priekyje—skyriaus viršininkas M. Svirbutavičius (dešinėje), mechanikas fakulteto III kurso studentas J. Stoškus ir chemijos technologijos fakulteto II kurso studentė R. Zakytė.

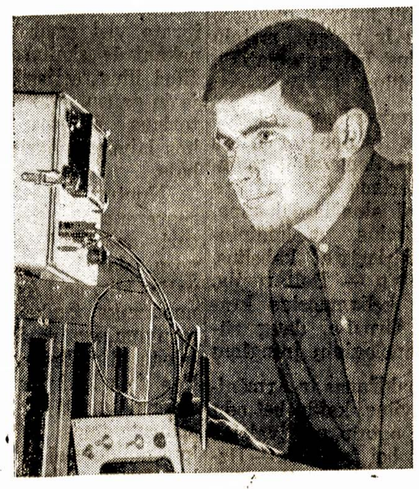

Nuotraukoje: Kauno Politechnikos instituto radioelektronikos fakulteto IV kurso studentas A. Truskauskas sukonstravo originalią elektroninę aparatūrą mikrovariklių parametrams matuoti. Naudodami šią aparatūrą, projektuotojai galės konstruoti variklius dešimt kartų greičiau.

Nuotraukoje: Studentai—liaudies draugovininkai (iš kairės) V. Šapovalenka, V. Švedas, M. Runga.

Pasikalbėjimas apie Kauną

Žurnalas "Švyturys" atspausdino neseniai turėtą pasikalbėjimą su Kauno miesto komiteto pirmuoju sekretoriumi **Kazimieru Lengvinu.** Pasikalbėjimas įdomus ir mums tuo, kad iš jo daug sužinome apie Kauną išvakarėse Tarybų valdžios Lietuvoje atkūrimo 25-jų metinių. Jis seka:

"Švyturys": Šiuose puslapiuose spausdiname įspūdingos Kauno miesto dainų ir šokių šventės nutraukas.

K. Lengvinas: Taip, šventė vyko sėkmingai. Savo meną joje demonstravo 6,5 tūkstančio dainininkų, muzikantų, šokėjų, na,, o publikos, tur būt, niekas nesuskaičiavo. Atrodo, visi buvo patenkinti. Bet ne vien tiktai dainų aidais ir muzikos akordais garsėja Kaunas. Ne mažiau garsiai gaudžia mašinos naujuose fabrikuose...

"Švyturys" Be abejo, juk industrinis centras. Kiek kartų išaugo jo pramonė, lyginant su paskutiniaisiais buržuazijos valdymo metais?

K. Lengvinas: Dvylika su puse karto. 1939 metais pramonėje dirbo 15,600 kauniečių...

"Švyturys":... buvo 22 tūkstančiai bedarbių...

K. Lengvinas: Matyt, čia turima galvoje tik oficialiai registruoti bedarbiai, neskaitant kelias dienas per savaitę dirbančių bei sezoninių darbininkų, neskaitant badmiriaujančių jų šeimų. Po išvadavimo nuo fašistinių grobikų smarkiai nukentėjusioje Kauno pramonėje dirbo tik 9,400 žmonių. Brolišky respublikų pagalbos dėka miestas pakilo iš griuvėsių. Šiandieną pramonėje dirba 66,700 kauniečių. Devyniasdešimt aštuoniose įmonėse jie gamina audinius ir stakles, avalynę ir radijo imtuvus, baldus ir elektromotorus, popierių ir automatus. Išaugo tokie pramonės gigantai, kaip šilko-pliušo kombinatas, Radijo gamykla, Ketaus liejykla, gelžbetoninių konstrukcijų gamyklos. Neatpažįstamai pasikeitė ir senosios Kauno įmonės: "Litekas", "Inkaras", "Drobė", "Metalas" (dabar J. Greifenbergerio v. mašinų gamykla). Praėjusiais metais miesto pramonės bendroji produkcija sudarė daugiau kaip pusę milijardo rublių. Per keturis šių metų mėnesius, viršijus planą, papildomai pagaminta produkcijos už 3 milijonus rublių. Iki Tarybų Lietuvos dvidešimt penktųjų metinių dirbtinio pluošto gamykla — vieną didžiausių Europoje — pirmoji Tarybų šaly pradės gaminti triacetatinį pluoštą, auganti Dzeržinskio vardo staklių gamykla išleis padidinto tikslumo koordinacinių staklių seriją. Montuojami įrenginiai didžiuliame medvilnės verpimo fabrike, automatizavimo priemonių gamykloje.

"Švyturys": Kaunas dažnai vadinamas ir respublikos pramonės kadrų kalve...

K. Lengvinas: Ne be pagrindo, Politechnikos institutą kasmet baigia beveik pustrečio karto daugiau inžinierių, negu jų buvo paruošta per visą buržuazijos valdymo laikotarpį. Keturiose miesto aukštosiose mokyklose 17,400 studentų mokosi 78 specialybių, o septyniolikoje specialių vidurinių mokyklų bei technikumų semiasi mokslo žinių 12,-800 moksleivių. Šiandien jau džiugina akis pirmieji pastatai būsimajame Politechnikos instituto miestelyje.

"Švyturys": Įsivaizduokime akimirkai žmogų, kuris nematė Kauno dvidešimt penkerius metus, nematė karo žaizdų nei pokarinių statybų...

K. Lengvinas: Jis greit pasiklystų. Miesto teritorija trigubai išsiplėtė, pokario metais pastatyta daugiau kaip 400 tūkstančių kvadratinių metrų gyvenamojo ploto. Kiekvieną ilgiau nebuvusį Kaune stebina nauji daugiaaukščių namų kvartalai Vilijampolėje, Petrašiūnuose, Raudondvario plente, Ramybės gatvėje, hidroelektrinės rajone. Šiais metais iki jubiliejaus dienų miesto statybininkai perduos gyventojams 40 tūkstančių kvadratinių metrų gyvenamojo ploto. Stiebiasi į aukštį pirmieji dešimties aukštų pastatai.

Kaune kasdien keleiviniai lėktuvai keturioms dešimtims reisų, jo gatvėmis važinėja 66 linijų autobusai, sėkmingai tiesiama pirmoji troleibusų linija. Šiuo metu mieste jau 270 tūkstančių gyventojų. Tartum vienos šeimos vaikai jame gyvena daugelio tautybių žmonės. Kurdami dar šviesesnę rytdieną, jie šventai saugo Kauno proletariato revoliucines tradicijas.

"Švyturys": Taip, ir iš mūsų ainių atminties neišdils keturiasdešimtųjų metų laisvės vasara. Kaip pasitinka kauniečiai šlovingąjį dvidešimtpenkmetį?

K. Lengvinas: Tarybų valdžios Lietuvoje atkūrimo dvidešimt penktųjų metinių iškilmingą minėjimą surengsime Muzikos teatro salėje, kur prieš 25 metus įvyko istorinis Liaudies seimo posėdis.

Įmonėse, įstaigose, aukštosiose mokyklose jau dabar vyksta susitikimai su buvusiais pogrindininkais ir partizanais, Liaudies seimo atstovais, su svečiais iš brolišky respublikų. Šiomis dienomis devintame forte, dalyvaujant buvusiems politkaliniams, įvyks didžiulis mitingas, minint jų išvadavimą iš buržuazinio kalėjimo.

Mes šventai saugome žuvusių revoliucijos kovotojų atminimą. Jubiliejaus dienomis dešimtys tūkstančių kauniečių aplankys keturių komunistų sušaudymo vietą, trijų tarybinių partizanų nužudymo vietą Ąžuolyne, Tarybų Sąjungos Didvyrio J. Aleksonio žuvimo vietą Vilijampolėje, masinius kapus šešta me, devintame fortuose, Šančių brolių kapinėse.

Pagerbę žuvusius už mūsų tarybinės tėvynės laisvę, šventiškai papuošta Laisvės alėja, Lenino prospektu ir kitomis gatvėmis kauniečiai rinksis prie Kauno jūros didžiulei sporto šventei, klausysis gausių saviveiklos pasirodymų.

"Švyturys": Dėkojame už interviu.

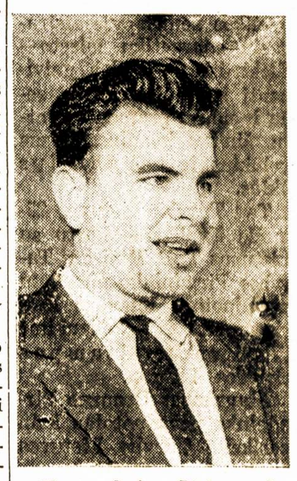

Nuotraukoje: Lietuvos žemės ūkio akademijos ketvirto kurso studentas, vietos tarybos deputatais Stasys Šimkus.

ŽODIS KASKART STIPRESNIS

Tai tradicija jau tapo. Kasmet pavasarį Kauno Profsąjungų kultūros rūmų vaizduojamosios dailės studijos nariai ruošia savo darbų parodėles, kuriose lyg ir atsiskaito prieš žiūrovus, užmezga su jais Čiurlionio vardo dailės muziejuje.

Viešnios iš Čekoslovakijos

Tarybinių moterų komiteto kvietimu T. Sąjungoje vieši grupė Čekoslovakijos moterų komiteto veikėjų—komiteto generalinė sekretorė Ana Karlovska, komiteto prezidiumo narės Irena Diuriševa ir Božena Gašikova. Viešnios, Tarybinio moterų komiteto narės Veros Ryžkovos lydimos, atvyko į Vilnių.

Senovinių pinigų lobis

Vilniaus rajono Kelnobrydzės kaimo gyventojai rado senovinių monetų lobį. Moliniame puode, kuris buvo aptiktas sodinant bulves, rasta apie 500 XVII šimtmečio pirmosios pusės monetų. Jų tarpe — įvairūs belgų, lietuvių, lenkų, švedų ir prūsų metaliniai pinigai.

kontaktą.

Šių, jubiliejinių, metų studijos darbų paroda — gausi autorių ir darbų skaičiumi. Parodoje dalyvauja 18 įvairių profesijų žmonių, kurie eksponuoja apie 80 dailės kūrinių (daugiausia tapybos, mažiau grafikos ir skulptūros darbų). Nemažą dalį savo darbų dalininkai mėgėjai eksponuoja šiuo metu vei-kiančioje liaudies meno meistrų parodoje — M. K.

ST. PETERSBURG, FLA.

Su pirmąja turistų grupe į Lietuvą buvo išvykęs drg. G. Gendrėnas. Šiomis dienomis jis grįžo. Jis pasitenkinęs smagia kelione ir viešnage. Grįžo ir Ona Klimienė, ji dabar su savo Petreliu leidžia linksmai atostogas Montelloje pas savuosius. Kada grįš namo, neteko sužinoti.

Drg. J. Ragauskas ruošėsi kartu važiuoti su ta pačia grupe. Pirma važiavimo pasuko į Pennsylvanijos valstiją pas pažįstamus pasisvečiuoti. Kaip girdėjome, jam ten teko susirgti ir neteko pamatyti Lietuvos.

Su antrąja turistų grupe išvažiuoja drg. Bronius Jankauskas ir d-gė Rožė Samulionienė. Prieš išvažiuodama viešėjo Čikagoje. Iš Lietuvos grįžusi vėl ten kiek laiko praleis, vėliau grįš namo ir stos padėti ruošti parengimus.

Buvo susirgęs drg. J. Semėnas, teko jam kelias dienas pabūti ligoninėje, tik ištyrus jo sveikatos sušlubavimą paleistas grįžti namo. Su draugu Jonu Blaškiu aplankėme ilgai ir sunkiai sergančią drg. Alenutę Bernotienę Šv. Juozapo ligoninėje, Tampos mieste, besigydančią. Mudviem ten bebūnant daug buvo atėję pas ją lankytojų.

Ligoniams linkėjimai greitai susveikti.

LLD 45 kuopos susirinkime liepos 4 d. vienos minutės atsistojimu pagerbtas miręs Pranas Pakalniškis. Gaila draugo, perdaug anksti jis išsiskyrė iš gyvųjų tarpo.

Kuopa gavo mirusios Marcelės Gailiūnienės palikimą. Kuomet sueis metai laiko, kuopa planuoja abu mirusius Gailiūnus specialiai pagerbti per spaudą ir parengime.

Iš pramogų komisijos raportų girdėta, kad tėvams pagerbti parengimas praėjo su nuostoliu. Tai pirmas toks įvykis šios kuopos istorijoje.

Išrinkta komisija pakalbinti žmones sveikinti LLD, minint jos 50-ąsias metines per specialią "Laisvės" laidą. Darbas jau pradėtas.

Iš Miamio viena draugė laišku kreipėsi, kad LLD 45 kuopa skirtų aukų jų mieste Už taiką komitetui. Kadangi tokių Už taiką komitetų yra visuose didesniuose miestuose, jie, plėsdami veiklą už taiką, labai lengvai sukelia fondą ilšaidoms padengti. Esame įsitikinę, jog ir Miamio Už taiką komitetas, plačiai veikdamas, galės lengvai lėšų sukelti.

Po susirinkimo, kaip paprastai, šauni pramogoms rengti komisija patiekė skanius pietus. Matėsi iš toliau atvykusių jaunų žmonių pas savuosius praleisti atostogas, kurie užėjo LLD vaišių paragauti.

Šiomis dienomis d. Margareta Klišienė išvažiuoja į New Jersey valstiją, gal pasieksianti Niujorko parodą, po to pasuksianti ir kitur. Margareta — nenuilstanti mūsų pramogose darbininkė ir Dainos mylėtojų grupės narė.

Draugai Ch. ir A. Sholunai neužilgo ruošiasi išvažiuoti į Connecticut valstiją pas savo vaikus pasisvečiuoti. Antosė Sholunienė — nenuilstanti mūsų pramogose darbuotoja. Ji dirba be pertraukos, nebent kada nesveikavimas ją sutrukdo.

Visiems laimingos kelionės ir maloniai praleisti laiką.

Vikutis

Mahanoy City, Pa.

Na, tai jau ir po filadelfiečių pikniko. Pas Katitinius Eastone vieta labai graži ir oras pasitaikė kaip tik piknikui. Publikos taipgi buvo gražus būrelis iš arti ir toli. Suėjau draugus iš gana tolimų miestelių, kuriems teko paspausti ranką, palinkėtii linksmos ateities ir dar daug kartų sueiti mūsų spaudos piknikuose. Tikiu, kad tas pasikartos ne sykį, bet dar daug kartų mūsų gyvenime.

Tikrai piknikas buvo gražus, patarnavimas puikus. Lauksime daugiau Jūsų parengimų. Didelis ačiū sunkiai dirbusioms gaspadinėms ir jų vadovei Ramanauskienei.

Dabar noriu priminti draugams **mainierių pikniką**, kuris įvyks sekmadienį, liepos 18 d. Vieta tarp Lake Wood ir Mahanoy City, prie kelio 45, Hosensock Township, Martišin Grove. Prašome atidžiai sekti "Laisvėje" pikniko kelrodį. Lauksime jūsų, draugai, atsilankant į mūsų parengimą, kur galėsime pasikalbėti padainuoti ir įsigerti, gražiai praleisti laiką žaliuojančioje giraitėje. Lauksime visų iš arti ir toli. Atvažiuokite!

Rengimo Komisija

San Francisco, Calif.

Įvyko LLD 153 kuopos susirinkimas, buvo Karosienės išleistuvės ir trijų porų vedybų sukakties paminėjimai. Tai įvyko liepos 4 dieną, pas M. ir J. Ginaičius, Santa Ana, jų gražiai įtaisytame name.

Tikrai Jonas daug darbo įdėjo dabindamas iš lauko pusės, o Marijona iš vidaus. Dabar jie turi kuo pasigrožėti, ir suteikia LLD kuopai vietos laikyti susirinkimus. Labai malonu turėti tokius nuoširdžius draugus

Lietpos 3 d. sukako Jono ir Marijonos 39 metai šeimyninio gyvenimo, tai ta proga liepos 4 d., susirinkime, Ginaičiai suruošė labai puikius pietus. Jiems pagelbėjo jų dukra Liudvisia ir labai graži anūkė.

Valgant, paaiškėjo, kad liepos 4 d. sukako vedybų jubiliejus K. ir J. Karosų ir U. ir V. Burdų. Susirinkę pasveikino visus, palinkėdami dar daug metų sveikiems ir linksmiems gyventi ir darbuotis už pasaulinę taiką, kaip iki šiol darbavosi.

Atsisveikinome su K. Karosiene, kuri išvykò į Pasaulinį taikos kongresą, kuris liepos 10-17 dienomis vyksta Helsinkyje, Suomijoje.

LLD kuopa paaukojo $20 Karosienės kelionei, taipgi $25 "Laisvei", kurios bus išleistas specialus numeris atžymėjimui L.L. Draugijos 50-ties metų sukakties.

Kaip žinome, Lietuvių Literatūros Draugija susiorganizavo metu Pirmojo pasaulinio karo, tai yra, žmonių baisių skerdynių laikotarpiu, gyvavo dar baisesnio Antrojo pasaulinio karo metu, o dabar gyvuoja ir kovoja už taiką, kada pasaulyje karo pasiutėliai nori suruošti Tretįjį, dar baisesnį, karą.

Per 50 metų LLD atliko daug apšvietos darbo leisdama knygas, žurnalą "Šviesą", ruošdama kultūros ir pasilinksminimo parengimus. Bet jubiliejaus jau labai daug draugių ir draugų nesulaukė, mirė. Lai joms ir jiems būna garbinga atmintis, o gyvi vykdykime kultūrinį darbą, kovokime prieš karo ruošėjus.

Madelinė Mijat

New Yorkas. — Majoras Wagneris įsakė pompuoti gėlą vandenį iš Hudson upės, bet kol bus viskas įrengta, prabėgs apie 6 mėnesiai.

Point Pleasant, N. J.

Būkite atsargūs važiuojant vieškeliais, ypač kada vąžiuoji vienas. Plėšikai siaučia, sustabdo mašinas ir atima pinigus.

K. Dzeveckas važiavo į turistų išleistuves Lietuvon. Jį pralenkė auto mašina ir užvažiavo jam į priekį. Kita mašina stovėjo šalia kelio. Žmogus davė ženklą, kad jis sustotų. Dzeveckas sustojo. Tas žmogus paprašė, kad jį nuvežtų lig gazolino stoties, nes jis būk pristigo gazolino. Kada nuvežė prie stoties, tai jam įrėmė peilį į šoną ir liepė važiuot toliau. Pavažiavus toliau sustabdė ir atėmė jo pinigus.

Dzevečkas tapo išgązdintas ir pritrenktas.

Dzevečkas pranešė policijai, policininkai pribuvo, pasiteiravo, apžiūrėjo kur to plėšiko automašina stovėjo, būk be gažolino, bet jos jau nebuvo.

J. Griciūnas

Methuen, Mass.

Pataisa

Pastarojoje "Laisvės" laidoje, Administracijos pranešimuose, buvo pažymėta, kad J. Rudis aukojo $2. Turėjo būti T. Tartonis aukojo $2, o J. Rudžio auką $2 J. Šleivienė yra pridavusi J. Stripinienei. Už šią klaidą atsiprašo Ig. Čulada.

New Yorkas. — Jau 25 dienos, kai streikuoja prieplaukų darbininkai, ir keleivinių bei prekinių laivų jūrininkai.

BINGHAMTON, N. Y.

Mirus

Elenorai Čeponienei

Reiškiame širdingą užuojautą velionės artimiesiems: vyrui Vincui, dukroms Mary Tamuliūnas ir žentui Petrui, Genevieve Jump ir žentui Harry, anūkei Kath., sūnui George ir jo šeimai, 4 anūkams; seselėms Helen Žukienei ir Paulinai Jasilionienei; giminėms Walter ir Myldai Žukams, Alex ir George Tvarijonams ir jų šeimoms. Taipgi draugams ir draugėms.

A. J. Navalinskai	K. Vaičekauskienė
T. Bagdonienė	J. Vaičekauskas
E. Čekanauskienė	K. Staniulis
M. Sadauskienė	P. K. Juozapaičiai
U. Šimoliūnienė	S. Vaneikis
J. A. Kireiliai	A. Žolynas
V. Kapičiauskienė	H. Pagėgalienė
L. Mainionienė	A. Pagėgala
P. V. Mainionis	A. Uogentienė
J. Z. Krasauskai	J. Uogentas
V. E. Kazėnai	J. Kaminskienė
P. A. Mačiukai	Al Kaminskas
K. Morkūnienė	Paul Mikolajūnas
M. Lužinienė	Antan Černa
I. Luzinas	A. Maldaikienė
A. Žemaitienė	M. Kazlauskienė
J. Žemaitis	O. Wellus
N. Strolienė	M. Stelmokienė
John Strolis	Z. Ždanavičienė
Edna Strolienė	I. H. Vežiai
Joe Strolis	

Aligatoriai virto kanibalais

West Palm Beach, Fla.— Pietinėje dalyje Floridos, tarp Meksikos įlankos ir Atlanto, yra milžiniški Everglades raistai. Jie užima 1,500,000 akrų plotą.

Ten gyvena milijonai gervių, garnių ir visokių paukščių. Daugybė yra roplių, jų tarpe tūkstančiai aligatorių. Seniau jų ten buvo desėtkai tūkstančių, bet žmonės juos iššudė.

Prieš keleris metus JAV vyriausybė raistus pavertė į Nacionalinį parką ir prakasė daug kanalų. Kanaluose ir raistuose veisiasi neišpasakytai daug žuvų, kuriomis minta paukščiai ir aligatoriai.

Iš priežasties ketverių metų sausros daug raistų išdžiūvo. Pritrūko aligatoriams maisto, tai kai kurie suėda ir savo jauniklius.

VANDUO IR ŠIRDIES SUSIRGIMAI

Švedijos mokslininkai sprendžia problemą — koks ryšys yra tarp vandens kietumo ir mirtingumo atvejų dėl kai kurių širdies sistemos susirgimų. Mokslininkai visuose Švedijos miestuose, kurių gyventojų skaičius viršija 25 tūkstančius, surinko duomenis apie mirties atvejus 1950-1960 m. laikotarpiu. Apdorojus šie duomenys buvo palyginti su kiekvieno rajono ir stambaus miesto geriamojo vandens šaltinių charakteristika. Išankstiniai rezultatai rodo, kad mirties atvejai dėl širdies susirgimų tam tikru būdu siejasi su kalcio ionų geriamajame vandenyje koncentracija. Priežastys galutinai neišaiškintos. Tačiau nustatyta, kad kuo minkštesnis vanduo, tuo dažniau atsiranda kai kurie širdies sistemos susirgimai.

NE DIENOMIS, O VALANDOMIS

Remiantis SNO statistiniais duomenimis, kiekvieną minutę mūsų planetos gyventojų skaičius padidėja beveik 120 žmonių. Tai aukščiausias oficialiai užregistruotas gyventojų augimo procentas per visą žmonijos istoriją. Kasmet žemės rutulio gyventojų skaičius padidėja beveik 63 milijonais naujų žmonių.

Šiuo metu žemės rutulyje gyvena maždaug 3.3 milijardo žmonių. Kiekvieneriais metais gimsta 119 milijonų žmonių ir 56 milijonai miršta.

Didžiausias gyventojų augimo procentas dabar pastebimas Lotynų Amerikos šalyse. Iš neseniai susikūrusių šalių didžiausias augimo procentas užregistruotas Mauritanijoje.

Per artimiausius 40 metų viso žemės rutulio gyventojų skaičius, matyt, padidės du kartus, ir XXI amžiaus pabaigoje sieks 6 milijardus žmonių.

GALINGA UPIŲ JĖGA

Jeigu panaudoti visų pasaulio upių potencinius pajėgumus, tai gautume daugiau kaip 2,75 bilijonus kW galingumą. Prieš porą metų faktinis viso pasaulio hidroelktrinių pajėgumas siekė 181 milijoną kW.

MAINIERIŲ PIKNIKAS

Spaudos Naudai

Rengia Shenandoah ir Mahanoy City, Pa., ALDLD ir LDS Kuopos

Sekmadienį, 18 Liepos - July

Vieta tarp Lake Wood ir Mahanoy City,

prie kelio 45, Hosensock Township, Martišin Grove.

KELRODIS:

Iš rytų 309 keliu pravažiavę Tamaqua ant kalnelio privažiuosite miestelį Hometown, kur 45 kelias eina skersai į rytus ir vakarus. Ant šios kryžkelės yra du trafiko žiburiai. Čia sukite į kairę—į 45 West.

Atvažiavę **iš šiaurės** 309 keliu iki šiai kryžkelei sukite į dešinę—į 45 East.

Pravažiavus Lake Wood Parką, reikia važiuoti lėtai ir tėmyti lauke mūving pikčerių vietą, prieš kurią eina keliukas kairėj į mūsų pikniko vietą.

Atvažiavę **iš vakarų** 45 keliu turi pervažiuoti Mahanoy City, važiuoti į pakalnę ir taipgi tėmyti mūving pikčerių vietą kairėj, prieš tą vietą keliukas dešinėj į mūsų pikniką.

Prašome visus draugus ir drauges iš arti ir toli atvkti į šį pikinką, nes mūsų darbščiosios gaspadinės jau rengiasi visus puikiai priimti. Čia susitiksite su draugais iš visos apylinkės. Būsite visi gražiai priimti ir smagiai praleisite laiką.

Rengimo Komisija

PIKNIKAS ir PIETŪS

Pas Čiurlius, Pattenburg, N. J.

Sekmadienį

Rugsėjo 12 September

Piknikas bus gražiame sode, tyrame ore. Bus duodami geri pietūs. Pelnas nuo šio pikniko yra skiriamas "Laisvės" naudai. Taigi būkite piknike, pasilinksminkite, papietaukite ir paremkite laikraštį "Laisvę". Pietų kaina $3.00.

Pietus Duos Lygiai 12 Val. Dieną

Kelrodis iš New Yorko

Pravažiavus Newarko Air Portą laikykitės dešinėj, imkite kelią No. 22 ir važiuokite apie 50 mailių iki Mountain View Inn restorano, nuo čia temykite mažą užsisukimą į kairę, užvažiuosite ant naujo tilto, pervažiavę tiltą laikykitės dešinėj ir privažiuosite kitą mažą tiltą, pervažiuosite to tiltuko apačia; penktas namas bus Čiurlių.

Važiuojant iš Philadelphijos per Eastoną

Iš Eastono imkite kelią 78-tą, ir privažiavę Pattenburgą sukite dešinėn, ir 78-tu keliu pasieksite Čiurlius (Churlis).

Trentoniečiai važiuokite keliu 69 iki privažiuosite kelią 22, privažiavę Pattenburgą sukite kairėn. Pervažiavę naują tiltą laikykitės dešinėj ir važiuokite iki Čiurlių ūkio.

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

HELP WANTED MALE

MEN
International Manufacturer of teaching machine, has openings in advertising, promotional marketing and sales deparment. Employees will earn, learn all procedures of interviewing, training and general office work during paid training program. Above average salary and fringe benefits. For interview call MR. WILLS at MO. 4-9791, 9 A.M. to 3 P.M.
(53-55)

MACHINIST & TOOL MAKER
1st class, only. Good working conditions.
All benefits. Top rates paid.
Call GL. 5-0576. (53-59)

MEAT CUTTER
Experienced. COSABOOM'S MEAT for Freezer
Stokes Rd., Medford, N. J.
609-654-4017
(52-56)

MACHINISTS
Day work. Steady. Overtime.
Apply—
UNITED MACHINE & TOOL
945 S. 53rd St. SH. 7-1316
Phila., Pa.
(51-57)

MEN
Ex. for storm window factory. Glaziers, Screeners & Assemblers.
Apply—
VISCOUNT
ALUMINUM PRODUCTS CORP.
2235 E. Ontario St. No phone calls.
(51-56)

CABINET MAKER
Experienced on Formica work. Manufacturer of Cocktail bars.
N. K. BAR EQUIPMENT CO.
S. Black Horse Pike & Frankford Ave., Blackwood, N. J.
609-227-6225
(52-57)

CANDY MAKER
A potential for foreman.
After short time training period.
Medium size Candy Co.
HO. 5-2395
for interview appointment.
(50-55)

SHEET METAL MECHANICS
Experienced on Duct work.
Call WO. 4-1230 or apply:
2431 38th St., Camden, N. J.
After 4 P. M.
(50-55)

Help Wanted—Female

HOUSEKEEPER. Live in, 5 day week, duties consist of light housekeeping and some plain cooking, house is new, air-conditioned, electronically cleaned. 3 children—18, 14, 6 yrs. of age. All away to school in fall. Top wages will be paid. For interview call collect. 609-227-5701.
(51-59)

KELS AUTOMOBILIŲ APDRAUDĄ

New Yorkas. — New Yorko valstijoje yra verstinas automobilių apdraudimas. Dabar apdraudos kompanijos praneša, kad bus pakelta kaina. Tiems, kurie automobilius vartoja bizniui, bus pakelta daugiau, negu paprastiems auto savininkams.

POLITINIS KRIKŠTAS

Washingtonas. — Daug politinių žmonių sako, kad prezidento dukros Lucios persikrikštinimas į katalikę, tai politinis krikštas, kitais žodžiais — prisitaikymas prie katalikų.

Kad "sutvirtintų" krikšto reikšmę, tai buvo pakviestas arkivyskupas P. A. O'Boyle, kuris aiškino, jog krikštas, tai yra krikštas.

Pranešimas

BROCKTON, MASS.

"Laisvės" pikniko (liepos 4-5) atskaita bus išduota šį sekmadienį, liepos 18-tą dieną, antrą valandą popiet. Pikniko darbininkai, kurie galėsite, esate prašomi dalyvauti. Vieta, Liet. Taut. Namas, 8 Vine St. Geo. Shimaitis. (55-56)

Lotynų Amerikos padangėje

Šiomis neramiomis dienomis, kai įvairiose pasaulio dalyse vyksta imperialistinė "eskalacija" nuo vienos tarptautinės avantiūros į kitą, retas buržuazinis apžvalgininkas atkreipė dėmesį į mažą, bet reikšmingą žinutę, atėjusią iš Kubos — čia šiemet pagaminta 6 milijonai tonų cukraus palyginti su 3 milijonais 800 tonų, pagamintų 1963 metais.

Cukrus—Kubos ekonomikos pagrindas, ir šį pagrindą kaulėtomis blokados rankomis norėjo sugriauti tie, kurie patrankomis ir bombonešiais neįstengė įveikti pirmosiomis socialistinės revoliucijos Vakarų pusrutulyje. Štai kodėl Kubos cukranendrių plantacijos tapo svarbiu tarptautinės kovos centru, ir šiame fronte socializmo jėgos išsikovojo naują pergalę.

Kubos liaudis šį laimėjimą teisėtai atšventė kaip visuotinę šventę.

-:- -:- -:-

Tuo metu, kai socialistinė Kuba sunkiausiomis blokados sąlygomis sėkmingai sprendžia savo ekonomines problemas, Lotynų Amerikos kapitalistinės valstybės neįstengia užtikrinti savo ekonominio stabilumo. Nesenai Argentinos vyriausybė paskelbė jau ketvirtą nuo 1963 m. peso devalvaciją dolerio atžvilgiu. Tiek kartų, pradedant nuo 1963 m., pasikeitė ir Brazilijos kruzeiro kursas dolerio atžvilgiu. Urugvajaus pesas per mažiau kaip dvejus metus neteko dviejų trečdalių savo vertės.

Sunkioje padėtyje yra Čilės eskudas. 1962 m. pabaigoje jo kursas svyravo nuo 1.6 iki 2.4 už dolerį, o dabar jo kursas dolerio atžvilgiu svyruoja nuo 2.9 iki 3.6. Sumažėjo Kolumbijos peso, o taip pat Venesuelos bolivaro vertė. Pirmoji šių infliacinių procesų auka yra, žinoma, Lotynų Amerikos darbo žmonės.

Rašydamas neseniai apie infliacijų bangą, užliejusią Lotynų Ameriką, įtakingas Londono biznio sluoksnių dienraštis "Financial Times" pabrėžė: "Prieš keletą metų atrodė, kad daugelis šio rajono valstybių galėtų po kelerių metų pasiekti ekonominį stabilumą. Bet, deja, aišku, kad padėtis paskutiniais metais žymiai pablogėjo."

Vargu ar tokia padėtis gali padidinti Lotynų Amerikos tautų susižavėjimą kapitalistine sistema.

-:- -:- -:-

Dešiniųjų socialistų vadai Vakarų Europoje pastaruoju metu tartum lenktyniauja, norėdami įrodyti, kas iš jų dešinesnis. Anglijoje Vilsonas besąlygiškai vykdo konservatorių vidaus politiką ir proamerikinę užsienio politiką. Prancūzijoje socialistų partijos suvažiavimas neseniai nutarė sudaryti "federaciją" su buržuazinėmis partijomis. Italijoje Nenio socialistai aktyviai dalyvauja vyriausybėje, ginančioje "savųjų" monopolijų interesus ir Vašingtono kursą tarptautinėje arenoje. Vakarų Vokietijos socialdemokratų vadovai iš esmės remia projektuojamus "nepaprastojo meto įstatymus," kurie gali atverti kelią į diktatūrą.

Ši politika atneša dešiniesiems socialistams pralaimėjimą. Anglijoje Vilsono vyriausybės politika smarkiai puolama net pačių leiboristų. Belgijoje, kur nuo 1961 m. viešpatavo socialistų ir katalikų koalicija, per paskutinius rinkimus socialistai neteko 10 procentų rinkėjų balsų ir 14 vietų senate. Prancūzijoje socialistų masės, priešingai partijos vadovų nutarimams, stiprina bendradarbiavimą su komunistais. Italijoje laukiama naujos vyriausybės krizės...

O komunistai pastaruoju metu pasiekė eilę rimtų laimėjimų Italijoje, Prancūzijoje, Belgijoje. Jie tapo rimčiausia opozicine jėga Ispanijoje ir Portugalijoje. Patyrimas parodė, kad ten, kur socialistai bendradarbiauja su komunistais, laimi abi partijos ir visa darbininkų klasė; ten, kur socialistai sudaro bendrą frontą su buržuazinėmis partijomis ir vykdo jų politiką, jie susilaukia tik pralaimėjimų.

L. Songaila

Lotynų šalyse yra daug beraščių

Lotynų Amerikos šalyse yra 100,000,000 beraščių. Miestuose mokyklas lanko tik 56% vaikų, sulaukusių 7—14 metų amžiaus, o kaimo vietovėse — mažiau kaip vienas trečdalis. Tik 3 procentai baigusių vidurines mokyklas turi galimybę įstoti į aukštąsias mokyklas.

Argentinoje šiemet daugiau kaip 1 milijoną vaikų nelanko mokyklų; Brazilijoje beraščių skaičius viršija 15 miolijonų žmonių; Bolivijoje 70% gyventojų beraščiai, daugiau kaip pusė indėnų nemoka oficialios ispanų kalbos, daugiau kaip pusė kaimo vaikų nelanko mokyklos. Peru šiais metais daugiau kaip 0.5 milijonai vaikų negalėjo lankyti mokyklų; šalyje trūksta 13 tūkstančių klasių ir 15 tūkstančių mokytojų. Haityje 90% visų gyventojų, kas sudaro 3.5 milijonus žmonių, nemoka nei skaityti, nei rašyti.

Vynuogės ir vyno gamyba

Tik 17 šalių 1962 metais vynuogynais buvo apsodinusios 850,900 akrų žemės plotą. Jų tarpe daugiausia Italija — 173,300 akrų, Ispanija — 166,900, Prancūzija — 142,400 ir Tarybų Sąjunga —103,600 akrų. Portugalija, Argentina, Alžyras, JAV, Rumunija ir Tunisas turėjo po mažiau.

Šios šalys tais metais pagamino 25 bilijonus galionų vyno.

Pasaulyje prie vynuogių auginimo, vyno gaminimo ir prekyboje užimta apie 20,-000,000 žmonių.

IŠ VENGRIJOS

Daugiau kaip trečdalis Vengrijos Liaudies Respublikoje pagaminamos produkcijos eksportuojama. O Vengrija importuoja didelę dalį gamyboje sunaudojamos žaliavos ir pusfabrikačių.

Mieste pasidairius

Visos pastangos kai kurių žmonių numažinti kainą įėjimo į Pasaulinę parodą nuėjo veltui. Numušimui griežtai pasipriešino parodos korporacijos prezidentas Robert Moses, ir jis laimėjo.

———

Kaip populiarus tarp niujorkiečių yra dainininkas Frank Sinatra, tapo įrodyta šiom dienom, kai jis dainavo didžiuliame Forest Hills Stadiume. Salė buvo perpildyta, o į ją telpa daugiau kaip 18,000 žmonių! Galima drąsiai sakyti, kad Sinatra yra vienas iš pačių populiariausių Amerikos dainininkų.

———

Visi žino, kad majoras Wagneris labai nepasitenkinęs liberalais, kurių partija užgyrė respublikono Lindsay kandidatūrą. Bet jis laikosi savo pirmesnio pasižadėjimo ir vieną liberalą skiria teisėju. Juo yra Liberalų partijos New Yorko apskrities pirmininkas Amos Basel. Jo metinė alga —$25,000.

———

Angliško dukartsavaitraštinio "Worker" administracija džiaugiasi, kad sukėlimas $80,000 fondo eina labai gražiai. Jau esą gauta $59,963, arba 75 procentai pasibrėžto tikslo. Leidėjai sako, kad šiemet vajus daug gyviau vedamas negu pernai. Manoma, kad visa kvota bus pilnai išpildyta.

Angliško dukartsavaitraščio administracija sako, kad metinis deficitas būna $130,000! Kaip žinia, komercinių garsinimų "Worker" neturi. Laikraštis turi išsilaikyti prenumeratomis ir aukomis.

———

Taksių vairuotojai vėl turės progą pasisakyti unijos klausimu. Balsavimai įvyks liepos 21 d. Kiekvienos kompanijos darbininkai blasuos atskirai. Manoma, kad didelė dauguma pasisakys už priklausymą unijai.

Rep.

Maspethe mirė šimtametis lietuvis

Sekmadienio rytą, 5 val., mirė Louis Szpak (Špokas), sulaukęs 102 metų amžiaus.

Pašarvotas Kodis Funeral Home, 63-06 Flushing Ave., Maspethe.

Bus laidojamas, trečiadienio rytą, Mt. Olivet kapinėse, Maspethe.

Liūdinčius paliko du sūnus, 2 marčias, 2 anūkes, 3 švogerius — Vladą, Joną ir Simoną ir brolvaikius.

Velionis buvo daugelio metų invalidas. Turėjo keistą beskausmę kojų ligą — negalėjo atsistoti, sudribdavo. Iš lovos jį turėjo iškelti ir įkelti. Šiaip atrodė gūvus ir sveika sąmone, bent šių žodžių autoriui teko porą kartų jį tokiu matyti. Galėjai su juo pasikalbėti ir net pajuokauti. Nustebau, kaip, jam mirus, jo švogeris Vladas pasakė, kad velionis buvo jau 102 metų.

Neseniai mirė jo žmona Banigna. Nuo tada visa ligonio priežiūra teko su jais gyvenančiam švogeriui Vladui Valangevičiui. Jis ligonį prižiūrėti pasižadėjo ir savo žodį ištesėjo.

Lai būna Lujui rami amžinybė. SV

Lietuvoje aplankiau 'Draustgystės' kolūkį

Nuvykus man į kolūkį "Draugystė," sužinojau, kad mano sesuo yra ligoninėje. Mano sūnėnas ten yra kolūkio buhalteris. Pastebėjau, kad prieklėtyje stovi penki maišai bulvių. Paklausiau, ką jis darys su jomis. Jis atsakė, kad jeigu motina nebūtų ligoninėje, tai nusipirktų paršiuką ir bulves sušertų, bet dabar teks jas parduoti, nes ilgainiui jos supus.

Klėtyje turėjo apsčiai grūdų: miežių, kviečių ir rugių. Sakė, kad gyvulius šeria miltais, bulvėmis, taip ir užsiaugina "bekoną," turi pakankamai lašinių ir kilbasų." Dar ir parduoda. Pernai kolūkyje gavo po du kilogramus grūdų, po rublį ir 35 kapeikas už darbadienį. (Kilogramas yra 2 svarai ir penktadalis.)

Kolūkyje buvo jo pirmininkas Pranas Valiulis ir daugiau svečių. Pasitaikė mano gimtadienis, ko aš nė nežinojau. Kolūkiečiai mane pakilnojo ir palinkėjo ilgų metų. Tas ilgam atminimui pasiliks mano gyvenime.

Pirmininkas pakvietė važiuoti automobiliu apžiūrėti kolūkį. Pirmiausiai nuvykome į lauką, kur buvo išvežtos trąšos. Jas minkė su kumele, greta kurios šokinėjo jaunas ir gražus kumeliukas. Pirmininkas sakė, kad sėja kviečių, rugių ir kitokių javų, sėja ir žoles galvijų pašarui.

Mačiau, kaip bulves aparinėjo. Dirbo keturios poros, visi apsiavę batais, nemačiau nė vieno su vyžomis arba naginėmis. Kolūkiečiai sakė, kda tie senoviniai apavai jau išnyko.

Privažiavome gražų miežių lauką. Pirmininkas paaiškino, kad jie yra apiprunkšti išnaikinimui dirsių. Dirsių matėsi tik viena kita. Gi pakalnėje, kur traktorius su prunkščiamu skysčiu negalėjo privažiuoti, tai tame plotelyje labai daug buvo dirsių. Štai ką reiškia vartojimas chemikalų. Sakė, kad dobilams taip pat reikalinga chemikalų — kalkių, nes jie nedera rūgščioje žemėje.

Privažiavome karklyną, kur karklai buvo jau išdžiūvę. Pirmininkas sakė, kad jie buvo apipurkšti chemikalais. Išdžiūvo, dabar reikės tik išrauti ir bus žemės plotas nuvalytas.

Apžiūrėjome karvidę. Karvėms įtaisytos girdyklos, kur jos snukį įkiša paspaudžia dangtelį ir gauna vandens; atsigeria, kada tik nori. Karvės gražios, jas melžia tris kartus per dieną. Melžėjos turi po 15 karvių. Kolūkyje yra 165 karvės, yra prieauglių, bendrai apie 400 galvijų. Kolūkis už pieno kilogramą gauna po 16 arba 18 kapeikų, priklauso nuo pieno rūšies. "Draugystės" kolūkis turi 1,300 hektarų žemės plotą. Pereitais metais kolūkiečiai gavo po 3 kilogramus grūdų ir 50 kapeikų už kiekvieną darbadienį.

Paskui pirmininkas pasiėmė daugiau žmonių ir automobiliu nuvažiavome į Anykščius. Ten apžiūrėjome Baranausko klėtelę, kurioje jis rašė, taipgi Vienuolio-Žukausko namus, kurie yra gretimai. Jie palaikomi kaip muziejus. Apžiūrėjau didelį akmenį "Puntuką," kuriame iškalta atvaizdai lakūnų Dariaus ir Girėno. Mačiau tik baigtų naujų gražių pastatų—mokyklų ir kitokių.

Mums ten besilankant, buvo atvykusios ir studentės iš Baltarusijos, kurios su lietuvaitėmis apžiūrinėjo Anykščių pušynėlye Biliūno paminklą. Jis yra ant aukšto kalno, matosi visa apylinkė. Prie paminklo reikia laiptais įlipti, ir ne visi tą gali.

Sakė, kad Biliūnas mirė Lenkijoje, bet jo palaikai buvo Lietuvos tarybinės vyriausybės 1953 metais pargabenti ir tame kalne palaidoti.

Kolūkio pirmininkas gyvena Anykščių miestelyje. Užkvietė. Jo žmona tuojau padėjo ant stalo sūrio, kitokio maisto ir pastatė vyno. Valgių neliečiau, nes buvau pas brolį pasivalgęs, bet skanaus vyno paragavau.

Pirmininkas ir kiti sankeleiviai nuvykome į vyno gamyklą Anykščių miestelyje. Jo ten gamina iš braškių, agrastų, obuolių, šermukšnių ir kitokių uogų. Vynas turi 16° alkoholio. Skanus ir stiprus. Mane apdovanojo dviem buteliais vyno, kuriuos parsivežiau į JAV.

Turiu širdingai padėkoti pirmininkui P. Valiuliui už pavežiojimą, aprodymą kolūkio, Anykščių ir kitų vietų. Ačiū vyno gamyklos direktoriaus pavaduotojui V. Petrašiui ir kitiems už gražų priėmimą, vaišes ir didelį nuoširdumą.

Būdamas kolūkio pirmininko namuose, nemačiau jokių pirmenybių lyginant su kitų kolūkiečių gyvenimu.

Alekas Mitchelis

Apie pasaulinį prekybos laivyną

Jūrų prekybos laivynas pasaulyje sudaro apie 41,-000 laivų bendros 153,000,-000 tonų talpos. Per metus (1963 m. rugpiūtis — 1964 m. rugpiūtis) laivų skaičius išaugo 1,200, o tonažas—7.1 milijono tonų. Sparčiausiai auga tankerių laivynas. Jo tonažas per metus padidėjo nuo 47.1 milijono tonų iki 50.6 mil. t. Apie 51% visų jūrų prekybos laivų sudaro garlaiviai ir 49% — motorlaiviai.

Didžiausią jūrų prekybos laivyną turi JAV—22.4 mil. t; Anglijos laivyno tonažas siekia 21.9 mil. t, Liberijos —145 mil. t, Norvegijos — 14.5 mil. t, Japonijos—10.8 mil. t, Graikijos — 6.9 mil. t, Italijos — 5.7 mil. t, VFR, Prancūzijos ir Olandijos— po 5.1 mil. t, Panamos—4.3 mil. t.

Pastaraisiais metais labai sparčiai auga Tarybų Sąjungos jūrų prekybos laivynas; jo tonažas nuo 5,430,-000 tonų 1963 metais išaugo per metus iki 6,060,000 tonų, daugiau kaip 1.5 mil. t, arba 28%.

Pastaba: Liberija beveik neturi prekybos laivyno, bet po jos vėliava plaukioja Jungtinių Valstijų kapitalistų laivai, kad apeiti unijas ir išsisukti nuo pajamų taksų mokėjimo.

Lietuvių turistų grupė, išvykusi į Lietuvą liepos 12 dieną

Čia dedame turistų sąrašą taip, kaip jį "Laisvei" pridavė Union Tours agentija, New Yorke.

Mrs. Ida Ablazey
Mrs. Josephine Anscott
Mrs. Marijona Balton-Strauss
Mrs. Lucy Bekis
Mrs. Eleanora K. Belekewicz
Mr. George Bernatas
Mrs. Antonia Boiallis
Mr. Ralph Braus
Mr. Clement Bready
Mrs. Louise Butkevich
Mrs. Anna Clang
Mrs. Johanna Demikis
Miss Anonette Eizonas
Mr. Stanley Eizonas
Mr. Anthony Gabrenas
Mr. Wladislaw Graunas
Mrs. Jieva Graunas
Mr. John Grybas
Mrs. Kazimiera Gurski
Mr. Miecyslovs Hacinkiewicz
Mr. Bronislaw Jankowski
Mrs. Irene V. Janulis
Mrs. Ana Jokubka
Mr. Ignacio Kamar
Mr. Vincent Kelvel
Mr. Mike Kniziks
Mr. Julius Krosin
Mrs. Petroneli Kruchka
Mr. John Kudirka
Miss Rosa Kudirka
Mrs. Stanislava Lawatsch
Mrs. Julia Lazauskas
Mr. Leon A. Markiewich
Mrs. Mary Meksras
Mr. Thomas Meskinis
Mrs. Dames Monkofsky
Mr. Paul Petronis
Mr. Peter Puishis
Mr. Kanstantas Ribinskas
Mrs. Constance Rusinskas
Mrs. Helen Samanick
Mrs. Rose Samulionis
Mr. Jonas Smalianckas
Mrs. Helen Smith
Mrs. Anna Sukackienė
Mrs. Eleanor Sungaila
Mr. Constantas Urnezis
Mr. Joseph Vaitonis
Mrs. Anialija Venta
Mr. Conrad Venta
Mr. George Wares
Mr. William Yakubonis
Mrs. Clementine Yenkelun
Mr. John Yorke
Mr. Jacob Yoskevish
Mr. John Yuska
Mrs. Helen Zilinskas
Mr. Vinca Trakimavičius
Mrs. Natalija Astrauskas
Mrs. Julia Simkus
Mrs. Tekli Petrauskas
Mrs. Mildred Stensler
Mrs. Sophia Gudeliauskienė
Mr. Frank Danick
Mr. Tadas Kaškiaučius
Mr. Joseph Užusonis
Mr. Frank Kirka
Mr. Antanas Stankus
Mrs. Helen Brazauskienė

Įvairios Žinios

FANATIKĖ MOTINA IŠŽUDĖ VAIKUS

New Yorkas. — Woodside miesto dalyje, fanatikė ir protiniai nesveika motina Adelė Gray, 36 metų amžiaus, nužudė 3 savo vaikus: 2, 5 ir 6 metų amžiaus. Šešerių metų dukrai Betty Ann suskaldė galvą plaktuku, ir kaip ir kitiems, užmovė ant galvos plastikinį maišelį, kad uždustų.

Jos vyras sakė, kad moteris protiniai sirgo, buvo karšta katalikė ir labai meldėsi. Ji skustuvu susipiaustė sau rankas ir kaklą, bet ligoninėje buvo atgaivinta.

PLANAS NAUJIEMS TRAUKINIAMS

New Yorkas. — Budd Co. paruošė planą naujiems traukiniams, kurie galėtų per valandą daryti po 160 mylių.

Traukiniai būtų apvalūs, su smailais pirmgaliais. Plano paruošimui išleido $750,000.

DINGUSĮ BERNIUKĄ RADO PASMAUGTĄ

New Yorkas. — Birželio 27 dieną dingo Harry Bernstein, 13-kos metų berniukas, iš Cambria miesto dalies.

Liepos 6 d. jį rado pasmaugtą Stratfordo viešbutyje. Policija kaltina Mortoną Kaye, kuris suimtas. Kaye pirmiau turėjo 11 nemoralių prasikaltimų su berniukais ir mergaitėmis.

AUTOBUSAI IR NEW YORKO AERODROMAI

New Yorkas. — Dabar autobusai kursuoja nuo Washingtono tilto į La-Guardia aerodromą, iš ten į Kenedžio ir iš jo per Staten salą į Newarko aerodromą.

Yra sumanymas, kad iš Newarko aerodromo jie New Jersey puse vyktų iki Washington tilto. Tai susidarytų lanko kursavimas ir geriau aptarnautų New Jersey žmones.

Great Neck, N. Y.

Geri Pietūs Parke

Rengia Great Necko Lietuvių Kultūros Klubas

Įvyks Sekmadienį

Liepos 18 July

Pietūs bus duodami 1-mą valandą dieną

KINGS POINT PARKE, AREA 7

Puikiausi valgiai, šalti gėrimai ir linksma susirinkusiųjų nuotaika. Širdingai kviečiame visus atsilankyti.

Rengėjai

BROKLINIEČIAI NORI VAŽIUOTI PAPIETAUTI

Reikalinga kooperacija nuvažiavimui. Kurie turite automobilius ir galėtumėte nuvežti vieną kitą asmenį į šią sueigą, prašome telefonu pranešti "Laisvei". O kurie norėtumėte važiuoti ir neturite kas nuvežtų, taipgi praneškite "Laisvei", mes pagelbėsime jums susisiekti su kitais, kurie turės vietos automobiliuose.

"Laisvės" telefonas: MI. 1-6887.